

07.07.2014

Informatīvais ziņojums par Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādņu 2008. – 2013.gadam un Darba aizsardzības jomas attīstības plāna 2011. – 2013.gadam īstenošanu

SATURS

	Lpp.
Ievads	2
1. Situācijas raksturojums	3
2. Politikas rezultāta, darbības rezultātu un rezultatīvo rādītāju izpilde	7
3. Rīcības virzienu īstenošanas gaita	12
3.1. Darba aizsardzības politikas plānošanas un izstrādes pilnveidošana	12
3.2. Valsts uzraudzības un kontroles mehānisma kapacitātes un efektivitātes paaugstināšana	14
3.3. „Preventīvās kultūras” iedzīvināšana sabiedrībā un uzņēmumos	17
3.4. Darba apstākļu uzlabošana ar likumdošanas un citām iniciatīvām	23
Secinājumi	28
Priekšlikumi	29
Ziņojumā lietotie saīsinājumi	29
Pielikums. Darba aizsardzības jomas attīstības plānā 2011.-2013.gadam iekļauto pasākumu izpilde	

Ievads

Ministru kabineta 2008.gada 17.aprīļa rīkojuma Nr.213 „Par darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādņem 2008.–2013.gadam” 4.4. apakšpunktā Labklājības ministrijai ir noteikts uzdevums līdz 2014.gada 1.jūlijam iesniegt Ministru kabinetā vispārīgo pārskata ziņojumu par pamatnostādņu ieviešanu. Savukārt Ministru kabineta 2011.gada 20.aprīļa rīkojuma Nr.171 „Par Darba aizsardzības jomas attīstības plānu 2011.-2013.gadam” 4.punktu ir noteikts uzdevums Labklājības ministrijai sagatavot un labklājības ministram līdz 2014.gada 1.jūlijam iesniegt noteiktā kārtībā Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par plāna izpildi. Ņemot vērā to, ka Darba aizsardzības jomas attīstības plāns 2011.-2013.gadam (turpmāk – plāns) ir izstrādāts, lai nodrošinātu Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādņu 2008.-2013.gadam (turpmāk – pamatnostādnes) īstenošanu, Labklājības ministrija ir sagatavojusi vienu informatīvo ziņojumu par abu šo dokumentu izpildi.

Informatīvā ziņojuma mērķis ir sniegt pārskatu par to, cik lielā mērā izdevies sasniegt pamatnostādņēs ietvertos mērķi un īstenot rīcības virzienus, kā arī plānā noteiktos pasākumus, uzlabojot situāciju darba aizsardzības jomā Latvijā.

Pamatnostādņēs noteiktais Darba aizsardzības politikas pamatmērķis ir droša un veselībai nekaitīga darba vide, kas veicinātu darba mūža pagarināšanos, valsts un uzņēmumu ekonomiskā stāvokļa uzlabošanu un visas sabiedrības labklājības līmeņa paaugstināšanos.

Lai to sasniegtu, darba aizsardzības politikai 2008.–2013.gadā tika izvirzīti šādi apakšmērķi:

1. Darba aizsardzības politikas plānošanas pilnveidošana, iesaistot valsts darba aizsardzības institucionālajā sistēmā Nacionālo darba vides institūtu zinātniski pamatotas un uz praktiskām problēmām orientētas darba aizsardzības politikas izstrādei un ieviešanai.

2. Valsts uzraudzības un kontroles mehānisma kapacitātes un efektivitātes paaugstināšana.

3. „Preventīvās kultūras” iedzīvināšana sabiedrībā un uzņēmumos, paaugstinot sabiedrības, bet jo īpaši darba devēju un nodarbināto zināšanas un informētības līmeni par darba aizsardzības jautājumiem.

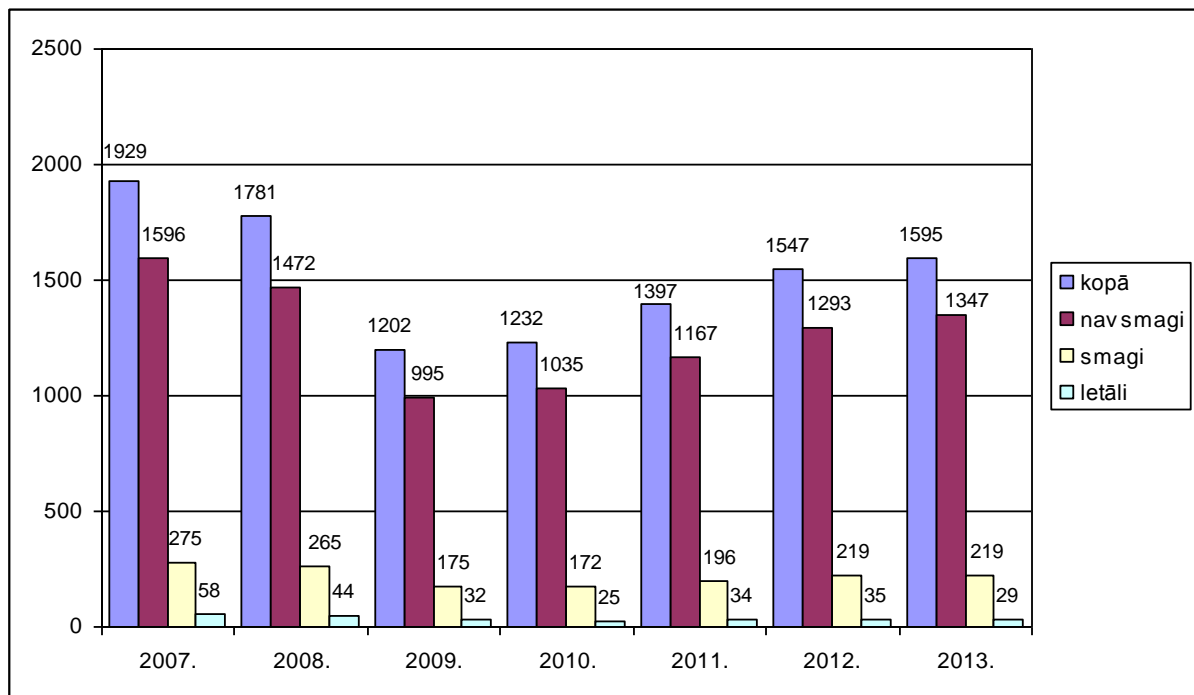
4. Ekonomisko stimulu un valsts atbalsta nodrošināšana darba devējiem, palīdzot un motivējot darba vides un darba apstākļu uzlabošanu uzņēmumos.

Pamatnostādņēs noteikto mērķu īstenošanai ar Ministru kabineta 2008.gada 4.novembra rīkojumu Nr.684 tika apstiprināta Darba aizsardzības jomas attīstības programma 2008.–2010.gadam, kā arī ar Ministru kabineta 2011.gada 20.aprīļa rīkojumu Nr.171 apstiprināts Darba aizsardzības jomas attīstības plāns 2011.–2013.gadam. 2011.gadā Labklājības ministrija sagatavoja un iesniedza Ministru kabinetā Informatīvo ziņojumu par Darba aizsardzības jomas attīstības programmas 2008.–2010.gadam izpildi, kā arī Informatīvo

ziņojumu par Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādņu 2008. – 2013.gadam īstenošanas gaitu.

1. Situācijas raksturojums

Rādītāji, kas tradicionāli raksturo situāciju darba aizsardzības jomā, ir darbā notikušo nelaimes gadījumu un arodslimību skaits. No 2007.gada līdz 2009.gadam darbā notikušo nelaimes gadījumu skaits, kā arī smago un letālo nelaimes gadījumu skaits nepārtraukti samazinājās, tomēr sākot ar 2010.gadu kopējais nelaimes gadījumu skaits pakāpeniski nedaudz pieauga (smago un letālo nelaimes gadījumu skaita pieaugums vērojams, sākot ar 2011.gadu). Neskatoties uz šo pieaugumu, nelaimes gadījumu skaits bija mazāks nekā 2007. un 2008.gadā. 2013.gadā, salīdzinot ar 2007.gadu, kopējais nelaimes gadījumu skaits ir samazinājies par 17,4%, smago nelaimes gadījumu skaits par 17,3%, bet letālo nelaimes gadījumu skaits par 50% (skat. 1.attēlu).

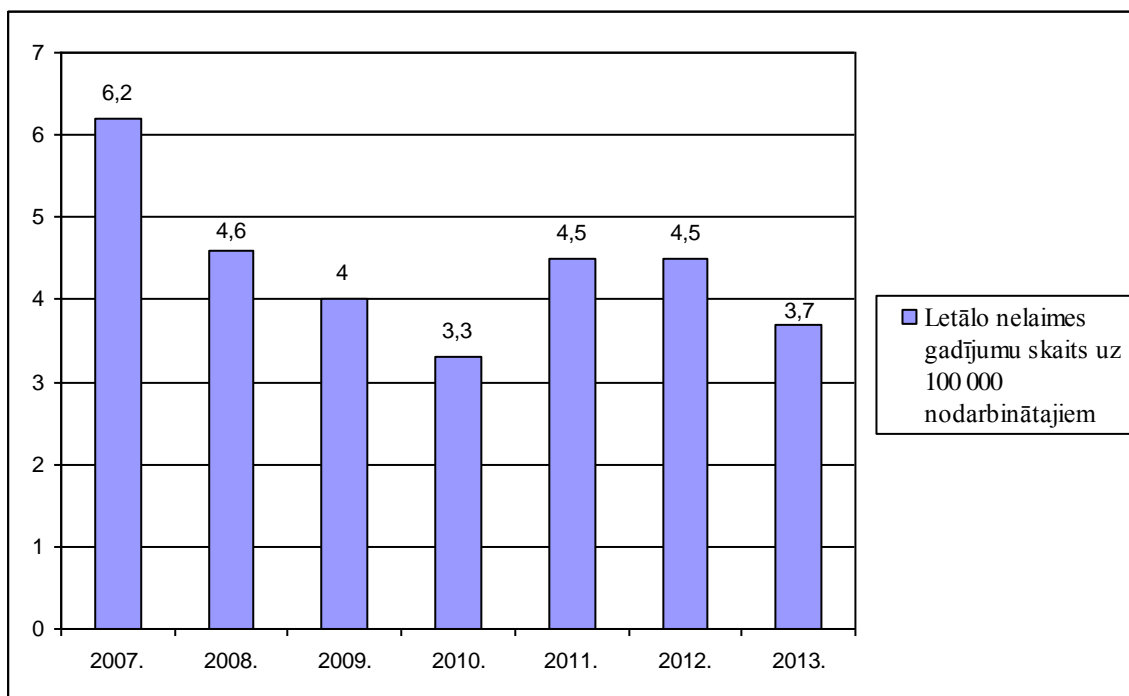

1.attēls. Nelaimes gadījumu darbā skaita dinamika (2007.-2013.gads). Avots: VDI

Tomēr jāuzsver, ka Latvijā ievērojams skaits nelaimes gadījumu darbā netiek reģistrēti un uzskaitīti (īpaši tie nelaimes gadījumi, kas nav ar smagām sekām), tādēļ objektīvāki dati ir par smago un letālo nelaimes gadījumu statistiku, ko var salīdzināt ar situāciju citās ES dalībvalstīs. Lai iegūtu pēc iespējas objektīvāku informāciju par esošo situāciju, nelaimes gadījumu skaits jāpārrēķina uz 100 000 nodarbinātajiem. Ņemot vērā to, ka dažādos avotos nelaimes gadījumu skaits uz 100 000 nodarbinātajiem tiek rēķināts, izmantojot dažādus Centrālās statistikas pārvaldes datus (kopējais nodarbināto iedzīvotāju skaits, pamatdarbā nodarbināto skaits, u.c.), kā arī laika gaitā ir mainījusies aprēķinu metodika, šis rādītājs dažādos avotos var atšķirties. Šajā ziņojumā datu

analīzei kā datu avots tiek izmantoti VDI dati, lai nodrošinātu turpmāku informācijas salīdzinājumu.

Salīdzinot ar 2007.gadu, letālo nelaimes gadījumu skaits uz 100 000 nodarbinātajiem līdz 2010.gada beigām (pamatnostādņu darbības perioda vidū) jau bija samazinājies apmēram uz pusi, kas būtiski pārsniedza pamatnostādņēs noteikto politikas rezultātu. Tomēr 2011. un 2012.gadā letālo nelaimes gadījumu skaita samazināšanās neturpinājās un tas pieauga, sasniedzot 2008.gada līmeni. 2013.gadā letālo nelaimes gadījumu skaits atkal samazinājās un salīdzinot ar 2007.gadu, līdz 2013.gada beigām nelaimes gadījumu skaits uz 100 000 nodarbināto bija samazinājies kopumā par 40,3%. Attiecīgi, pamatnostādņēs noteiktais politikas rezultāts (letālo nelaimes gadījumu darbā uz 100 000 nodarbinātajiem skaita samazinājums par 30%) ir sasniegts (skat.2.attēlu).

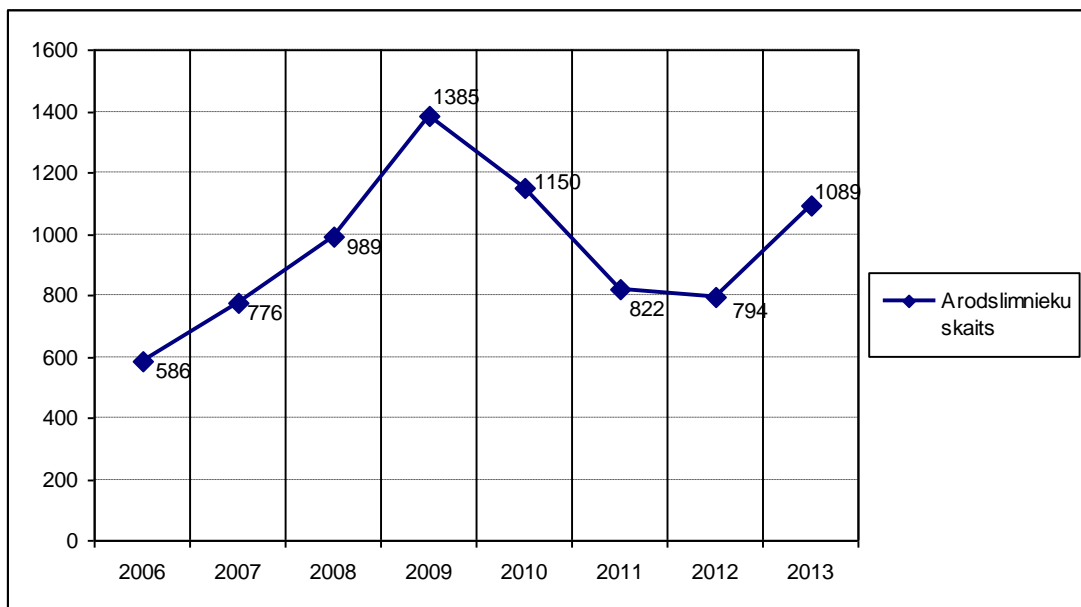

2.attēls. Letālo nelaimes gadījumu darbā skaits uz 100 000 nodarbinātajiem (2007.-2013.), datu avots: VDI

Šāds situācijas uzlabojums saistībā ar letālo nelaimes gadījumu skaitu var tikt skaidrots ar īstenoto pasākumu efektivitāti. Vienlaikus nozīmīga ietekme ir bijusi arī ārējiem faktoriem. Straujo nelaimes gadījumu skaita samazināšanos 2008.-2010.gadā ietekmējusi ekonomiskā lejupslīde, jo šajā laikā samazinājās ekonomiskā aktivitāte bīstamākajās nozarēs (būvniecībā, ražošanā, apstrādes rūpniecībā), kurās tradicionāli nodarbinātie biežāk cieš nelaimes gadījumos ar smagām traumām vai pat letālām sekām. Attiecīgi, nelaimes gadījumu skaita pieaugums 2011. un 2012.gadā var tikt skaidrots ar ekonomiskās situācijas uzlabošanos un aktīvākas darbības atsākšanos bīstamākajās nozarēs.

Attiecībā uz arodslimībām jāatzīmē, ka tās neraksturo situāciju konkrētajā pārskata gadā, bet gan iezīmē to, kāda tā ir bijusi pirms 10 – 20 gadiem. Attīstoties tehnoloģijām, kopumā darba procesi ir kļuvuši drošāki nekā pirms LMZino_170614; Informatīvais ziņojums par Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādņu 2008. – 2013.gadam un Darba aizsardzības jomas attīstības plāna 2011. – 2013.gadam īstenošanu

vairākiem gadu desmitiem, tomēr izmantojot jaunas tehnoloģijas un jaunas ķīmiskās vielas, ne vienmēr ir zināma to ietekme uz nodarbināto veselību ilgtermiņā, tādēļ ar laiku mainās izplatītāko arodslimību struktūra. No 2007.gada līdz 2009.gadam Latvijā strauji pieauga pirmreizēji konstatēto arodslimnieku skaits. Šāds pieaugums varētu tikt skaidrots ar to, ka, pasliktinoties ekonomiskajai situācijai, daudzi iedzīvotāji vēlējas oficiāli nokārtot dokumentus arodslimības apstiprināšanai, jo tā bija iespēja saņemt kompensāciju. Pēc 2009.gadā sasniegtā maksimuma pirmreizēji konstatēto arodslimnieku skaits samazinājās, kas var tikt skaidrots gan ar ekonomiskās situācijas uzlabošanos, gan arī ar arodslimību diagnostikas uzlabošanos un izmaiņām arodslimību sociālo garantiju sistēmā. Tomēr 2013.gada dati norāda uz arodslimnieku skaita pieaugumu, tādējādi turpmāk šim jautājumam būtu jāpievērš pastiprināta uzmanība. (skat.2.attēlu).

2.attēls. Pirmreizēji konstatēto arodslimnieku skaits Latvijā (2006. – 2013.gads),
datu avots: VDI

Situāciju darba aizsardzības jomā atspoguļo pētījumu dati. Jau 2006.gadā tika veikts pētījums „Darba apstākļi un riski Latvijā” (pieejams <http://www.lm.gov.lv/text/405>), kura rezultāti apliecināja darba aizsardzības jomas būtiskākās problēmas – darba devējiem bija samērā sliktas zināšanas par darba vidi un darba apstākļiem uzņēmumos, lielākajā daļā uzņēmumu darba aizsardzības tiesību aktu prasības netika pilnībā ievērotas, bet darbinieki slikti pārzināja savas tiesības un pienākumus darba aizsardzības jomā. Pēc 2010. un 2013.gadā veiktajiem atkārtotajiem pētījumiem „Darba apstākļi un riski Latvijā”, kas tika veikti LDDK īstenotā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” ietvaros (pieejams <http://www.lm.gov.lv/text/405>) rezultātiem var secināt, ka situācija darba aizsardzības jomā pa šo laiku kopumā ir uzlabojusies, tomēr uzlabojumi nav tik nozīmīgi, kā tika plānots.

LMZino_170614; Informatīvais ziņojums par Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādņu 2008. – 2013.gadam un Darba aizsardzības jomas attīstības plāna 2011. – 2013.gadam īstenošanu

Saskaņā ar 2013.gada pētījuma datiem attiecībā uz darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu ievērošanu par riska grupām uzskatāmi:

- mazie uzņēmumi un mikrouzņēmumi;
- uzņēmumi, kas atrodas Rīgā un Zemgales reģionā;
- zivsaimniecības, lauksaimniecības, mežsaimniecības, papīra un papīra izstrādājumu ražošanas, poligrāfijas, tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošanas, metālu un gatavo metālizstrādājumu ražošanas uzņēmumi;
- privātā sektora uzņēmumi;
- uzņēmumi, kuros vismaz daļu algas maksā aploksnē;
- uzņēmumi, kur galvenokārt ir vietējās īpašumtiesības;
- uzņēmumi, kas dibināti salīdzinoši nesen – 2011.-2013.gadā.

Minētās uzņēmumu riska grupas tika identificētas arī iepriekšējos pētījumos, tādejādi būtiskas izmaiņas šajā ziņā nav notikušas. Tāpat arī visbiežāk izplatītie darba vides riska faktori joprojām ir psihoemocionālie riska faktori, ergonomiskie, kā arī fizikālie riska faktori. No tradicionālajiem riska faktoriem kā nozīmīga darba vides problēma uzskatāms darba vides mikroklimats un ķīmiskās vielas.

Saskaņā ar 2013.gada pētījuma datiem kā būtiska problēma jāmin sabiedrības, īpaši darba devēju un nodarbināto nepietiekama izpratne par darba aizsardzības jautājumiem, tādēļ turpmāk jāpievērš pastiprināta uzmanība preventīvās kultūras veicināšanai, realizējot atsevišķām mērķa grupām atbilstošus pasākumus.

Kopumā secināms, ka smago un letālo nelaiemes gadījumu skaits, kas visobjektīvāk raksturo situāciju darba aizsardzības jomā, kopš 2007.gada ir samazinājies. Tomēr joprojām nelaiemes gadījumos darbā katru gadu iet bojā vidēji 30 darbinieki, bet smagas traumas gūst vidēji 200 darbinieki, savukārt pētījumu dati liecina, ka situācija uzņēmumos ar darba aizsardzības prasību ieviešanu uzlabojas lēni. Lai nodrošinātu straujāku situācijas uzlabojumu, arī turpmāk būtu jāparedz pasākumi, kas vērsti uz darba vides un darba apstākļu uzlabošanu uzņēmumos, tādejādi samazinot nodarbināto drošības un veselības apdraudējumu darbā.

2. Politikas rezultāta, darbības rezultātu un rezultatīvo rādītāju izpilde

Pamatnostādnēs minētais politikas rezultāts paredz panākt letālo nelaimes gadījumu darbā (rēķinot uz 100 000 nodarbinātajiem) skaita samazinājumu līdz 2013.gadam par 30% attiecībā pret 2007.gada rādītājiem. Līdz 2013.gada beigām nelaimes gadījumu skaits uz 100 000 nodarbināto bija samazinājies kopumā par 43,5%, tādejādi pamatnostādnēs noteiktais politikas rezultāts ir sasniegts.

Dati par rezultatīvo rādītāju izpildi pamatā ir iegūti no pētījuma „Darba apstākļi un riski Latvijā”, kas tika veikts 2006., 2010. un 2013.gadā, tādejādi dodot iespēju salīdzināt pētījuma rezultātus dinamikā.

Darbības rezultātu un rezultatīvo rādītāju izpilde

Darbības rezultāti		Rezultatīvie rādītāji	Izpilde
1. Nodrošināta efektīva darba aizsardzības politikas plānošana un izstrāde	1.1. Darba aizsardzības institucionālajā sistēmā iesaistīts Nacionālais darba vides institūts.	Noslēgts deleģēšanas līgums ar RSU DDVVI atbalsta sniegšanai LM un VDI darba aizsardzības politikas izstrādei un ieviešanai	Starp VSAA, LM un RSU DDVVI 2010.gada 7.jūnijā ir noslēgts trīspusējs sadarbības līgums, kā ietvaros par darba negadījumu speciālā budžeta finansējumu katru gadu tiek īstenoti preventīvie pasākumi – izdoti dažādi informatīvie materiāli, kā arī sākot ar 2009.gadu tiek īstenoti arī semināri darba aizsardzības speciālistiem par dažādiem aktuāliem jautājumiem.
	1.2. Palielināta LM Darba departamenta kapacitāte darba aizsardzības jautājumos.	LM personāls palielināts par 3 darbiniekiem, kuri strādātu ar darba aizsardzības jautājumiem, un 3 papildus darbinieki piešķirti DLTSA sekretariāta funkciju nodrošināšanai un sociālā dialoga jautājumu risināšanai	Pretēji plānotajam sakarā ar valsts budžeta konsolidācijas pasākumiem LM personāls, kas strādā ar darba aizsardzības jautājumiem, samazināts – 2013.gadā LM Darba attiecību un darba aizsardzības politikas departamentā darbam ar darba aizsardzības jautājumiem nodrošinātas divas pastāvīgas amata vietas. Arī DLTSA sekretariāta funkcijas veic LM Darba attiecību un darba aizsardzības politikas

			departamenta darbinieki, papildus darbinieki šim mērķim nav pieņemti.
2. Nodrošināta preventīva un efektīva valsts uzraudzība un kontrole darba aizsardzības jomā	VDI pieņemti papildus 69 darbinieki, t.sk. 67 inspektori		Pretēji plānotajam sakarā ar valsts budžeta konsolidācijas pasākumiem VDI darbinieku skaita palielinājumam VDI inspektoru skaits no 146 2008.gadā tika samazināts līdz 112 inspektoriem 2010.gadā, kas veidoja samazinājumu par 23%. 2013.gada 31.decembrī VDI bija 185 amata vietas, t.sk. 22 amata vietas, kas tika piešķirtas no 2013.gada saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošanu. VDI kapacitāte tika stiprināta tieši neregistrētās nodarbinātības samazināšanas kontekstā, tāpēc arī papildu piešķirtie cilvēkresursi tika novirzīti tieši šīs prioritātes īstenošanai. 2013. gadā VDI bija 124 inspektoru amata vietas. Līdz ar to 2013.gadā vēl joprojām nav sasniegts 2008. gada inspektoru skaits.
	Gadā preventīvi tiek apsekoti 50% no bīstamo nozaru uzņēmumiem (2006.gadā – 10%)		2010.gadā apsekots 4801 bīstamo nozaru uzņēmums, kas veido 14,1% no kopējā bīstamajās nozarēs darbojošos uzņēmumu skaita. 2013.gadā apsekots 5291 bīstamo nozaru uzņēmums, kas veido 13% no kopējā bīstamajās nozarēs 2012.gadā darbojošos uzņēmumu skaita (dati par 2013. gada uzņēmumiem vēl nav pieejami).

		Ņemot vērā to, ka ir mainījusies bīstamo nozaru uzņēmumu skaita noteikšanas metodika, šie dati nav salīdzināmi ar sākotnēji plānoto rezultātīvo rādītāju.
	Gadā tiek veiktas 10 inspicēšanas un informēšanas kampaņas uzņēmumos (2006.gadā – 1 kampaņa)	Katru gadu tiek organizētas 6 inspicēšanas un informēšanas kampaņas (tematiskās pārbaudes), kopā apsekojot vidēji vairāk kā 900 uzņēmumus. Ņemot vērā esošos VDI resursus, šāds tematisko pārbažu skaits ir uzskatāms par optimālu.
3. Uzlabojusies darba aizsardzības normatīvo aktu ievērošana uzņēmumos	Riska novērtējums pilnībā un kvalitatīvi veikts (t.sk. izstrādāts preventīvo pasākumu plāns) 70% bīstamo nozaru uzņēmumos un 55% no visiem uzņēmumiem kopā (2006.gadā 24% visu uzņēmumu)	2010. gada pētījuma „Darba apstākļi un riski Latvijā” dati liecina, ka darba vides risku novērtējums pilnībā ir veikts 31% uzņēmumu. Saskaņā ar 2013.gada pētījuma datiem darba vides risku novērtējums pilnībā veikts 29% uzņēmumu. Šajā ziņā situācija ir pasliktinājusies, salīdzinot ar 2010.gada datiem, tomēr tā ir labāka nekā 2006.gadā. Aplūkojot atsevišķas nozares, visbiežāk pilnībā riska novērtējums 2013.gadā tika veikts veselības un sociālās aprūpes nozarē (72%), ūdens apgādes un atkritumu apsaimniekošanas nozarē (50%), pārtikas produktu un dzērienu ražošanas nozarē (44%), bet visretāk pilnībā riska novērtējums veikts ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes nozarē (22%), zivsaimniecībā (26,4%) un

		lauksaimniecības, mežsaimniecības nozarē (32,6%).
	80 % nodarbināto ir praktiski informēti un instruēti par darba vidē esošajiem darba vides riska faktoriem un drošām darba veikšanas metodēm (2006.gadā – 61%)	Saskaņā ar 2013.gadā veiktā pētījumā „Darba apstākļi un riski Latvijā” rezultātiem, 68,6% darba devēju ir veikuši savu pienākumu un informējuši nodarbinātos par darba vides riska faktoriem (2010.gadā 51,7%). Tātad šajā jomā situācija ir uzlabojusies, tomēr ne tādā mērā, kā tika plānots.
4. Uzlabojusies darba aizsardzības pakalpojumu kvalitāte un pieejamība	Par 20% palielinājies pakalpojumu saņēmēju pozitīvs vērtējums par darba aizsardzības pakalpojumu kvalitāti (2006.gadā ar kompetento speciālistu sniegto pakalpojumu kvalitāti apmierināti 65% pakalpojumu saņēmēju, bet kompetento institūciju attiecīgi 57%)	Saskaņā ar 2013.gadā veiktā pētījuma „Darba apstākļi un riski Latvijā” rezultātiem 98,7% darba devēju norādījuši, ka kompetento institūciju un kompetento speciālistu sniegtās konsultācijas ir praktiski izmantojamas (2010.gadā – 95,5%). Šis uzskatāms par ļoti augstu rādītāju.
5. Uzlabojusies sabiedrības informētība par darba aizsardzības jautājumiem	80% sabiedrības ir informēti par darba aizsardzības jautājumiem, t.sk. 50% ir labi informēti (2006.gadā – 72% un attiecīgi 27%)	Saskaņā ar 2013.gada pētījuma „Darba apstākļi un riski Latvijā” datiem 65,1% iedzīvotāju ir informēti par darba vides risku novērtējumu, labi informēti ir 31,7%. Šādi rezultāti liecina par to, ka sabiedrības informētības līmenis kopumā ir samazinājies.
6. Paaugstināta darba aizsardzības apmācības kvalitāte un darba aizsardzības speciālistu kompetence	Ar darba aizsardzības kvalitāti un iegūto zināšanu praktisko piemērošanu apmierināti 70% vecāko darba aizsardzības speciālistu, kas absolvējuši augstskolu pēc 2009.gada (2006.gadā - 43%)	Saskaņā ar 2010.gadā veiktā pētījumā „Darba apstākļi un riski Latvijā” rezultātiem ar darba aizsardzības kvalitāti un iegūto zināšanu praktisko piemērošanu apmierināti 61,3% vecāko darba aizsardzības speciālistu.

		Ņemot vērā to, ka 2013.gadā pētījuma ietvaros tika izvēlētas citas pētījuma metodes, organizējot darba aizsardzības speciālistu fokusgrupu diskusijas, precīzi dati par šo rādītāju nav iegūti.
7. Bērni un jaunieši ir izglītoti par darba drošības jautājumiem	80% jauniešu ir informēti par darba aizsardzības jautājumiem, t.sk. 40% ir labi informēti (2006.gadā – 67% un attiecīgi 17,7%)	Saskaņā ar 2013.gada pētījuma „Darba apstākļi un riski Latvijā” datiem, sabiedrībā kopumā viszemākais informētības līmenis ir jauniešiem vecumā no 15 – 24 gadiem (26,4%), kas uzskatāms par salīdzinoši nelielu rādītāju.

Kaut arī pamatnostādņēs noteiktais politikas rezultāts ir sasniegts, atsevišķi pamatnostādņēs noteiktie darbības rezultāti un rezultatīvie rādītāji nav sasniegti plānotajā apmērā. Attiecībā uz politikas plānošanas un kontroles kapacitāti plānotie rādītāji nav sasniegti, jo ekonomiskās lejupslīdes rezultātā tika samazināts valsts iestāžu budžets, tādējādi samazinot arī LM un VDI darbinieku skaitu.

Nav sasniegti arī plānotie rādītāji, kas saistīti ar kvalitatīvu darba vides riska novērtējuma veikšanu un nodarbināto informēšanu – šajā ziņā kopš 2006.gada situācija ir uzlabojusies, tomēr ne tik strauji kā tika plānots. 2013.gada pētījumā „Darba apstākļi un riski Latvijā” šāda situācija tiek skaidrota ar izmaiņām uzņēmējdarbībā pēc ekonomiskās krīzes, tirgū ienākot jauniem darba devējiem, kas nav pietiekami ziņoši par darba vides jautājumiem, kā arī pieaugot mazo un mikrouzņēmumu īpatsvaram. Situācija nav uzlabojusies attiecībā uz sabiedrības, tai skaitā jauniešu informētības līmeni par darba aizsardzības jautājumiem, neskatoties uz veiktajām informatīvajām aktivitātēm. Ņemot vērā to, ka liela daļa informatīvo aktivitāšu ir veikta 2012. un 2013.gadā, iespējams, ka par šo pasākumu ietekmi varēs spriest vēlāk, veicot atkārtotu situācijas monitoringu. Nākotnē būtu nepieciešams vairāk uzmanības pievērst mērķētākai informācijas izplatīšanai, padarot to ērti pieejamu un interesantu plašākai auditorijai.

3. Rīcības virzienu īstenošana

Šajā nodaļā tiks sniegta informācija par to, kādā veidā un cik lielā mērā ir tikuši īstenoti pamatnostādņēs noteiktie rīcības virzieni. Vienlaikus tiks analizēta nepieciešamība šādus rīcības virzienus paredzēt arī turpmāk.

3.1. Darba aizsardzības politikas plānošanas un izstrādes pilnveidošana

3.1.1. Ticamu datu, informācijas un zinātniskā atbalsta nodrošināšana

Lai izstrādātu efektīvu un uz problēmām orientētu politiku, ir nepieciešami ticami dati un informācija, kas atspoguļotu esošo situāciju un ļautu noteikt politikas prioritātes un veikt nepieciešamos pasākumus atklāto problēmu risināšanai.

Regulāri pieejamo informāciju un statistikas datus apkopo VDI, ikgadējā pārskatā publicējot informāciju par VDI darbību, atklātajiem normatīvo aktu pārkāpumiem uzņēmumos, reģistrētajiem nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām, taču minētā informācija ir nepietiekoša darba aizsardzības politikas pilnīgam monitoringam. No VDI pieejamajiem statistikas datiem par kopējo nelaimes gadījumu skaitu nevar spriest par patieso situāciju un drošības līmeni uzņēmumos, jo pēc kopējo nelaimes gadījumu un letālo nelaimes gadījumu skaita attiecības var secināt, ka Latvijā liela daļa nelaimes gadījumu ar vieglām sekām tiek slēpti.

Lai nodrošinātu politikas veidotājus (LM) un tās uzraudzītājus (VDI) ar pēc iespējas objektīvu informāciju un zinātnisko atbalstu, pamatnostādņēs tika paredzēts izveidot Nacionālo Darba vides institūtu uz RSU DDVVI pamata, nosakot valsts funkciju deleģēšanu Darba aizsardzības likumā un noslēdzot ar RSU DDVVI deleģēšanas līgumu. Sākotnēji RSU DDVVI tika plānots deleģēt šādas galvenās funkcijas:

- 1) pētījumu veikšana un situācijas analīze par nodarbināto drošības un veselības jautājumiem;
- 2) konsultāciju un apmācību sniegšana LM un VDI darbiniekiem par darba aizsardzības jautājumiem;
- 3) darba vides riska faktoru mērījumu, t.sk. laboratorisko mērījumu veikšana pēc VDI pieprasījuma;
- 4) sabiedrības informēšana par darba aizsardzības jautājumiem, t.sk. Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta Latvijā darbības nodrošināšana un preventīvo pasākumu īstenošana no negadījumu speciālā budžeta.

Tomēr 2009.gadā Saeimā netika apstiprinātas likumprojekta „Grozījumi Darba aizsardzības likumā” iekļautās prasības, kas attiecas uz noteiktu valsts funkciju deleģēšanu RSU DDVVI, līdz ar to deleģēšanas līgums par informācijas un zinātniskā atbalsta sniegšanu LM un VDI ar RSU DDVVI nav noslēgts. Uz trīspusēja līguma pamata, kas 2010.gada 7.jūnijā noslēgts starp VSAA, LM un RSU DDVVI saskaņā ar likuma “Par obligāto sociālo

apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām” 13.panta sesto daļu no iepriekš plānotajām funkcijām RSU DDVVI īsteno vienīgi preventīvos pasākumus, izmantojot darba negadījumu speciālā budžeta līdzekļus.

Šobrīd informāciju politikas veidotāji un citi interesenti var iegūt no veiktajiem pētījumiem – jau 2006.gadā Nacionālās programmas „Darba tirgus pētījumi” projekta „Labklājības ministrijas pētījumi” ietvaros tika veikts līdz tam pirmais un apjomīgākais pētījums darba aizsardzības jomā „Darba apstākļi un riski Latvijā”. LDDK īstenotā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” ietvaros 2010.gadā un 2013.gadā tika veikts atkārtots pētījums „Darba apstākļi un riski Latvijā”, kas ļauj salīdzināt situācijas attīstību dinamikā un spriest par attīstības tendencēm. Pētījuma rezultāti ir izmantoti arī šajā informatīvajā ziņojumā, izvērtējot sasniegto progresu.

Atsevišķi dati un informācija par situāciju darba aizsardzības jomā ir iegūta dažādos mazāka apjoma pētījumos, piemēram, LBAS īstenotā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” ietvaros organizētās aptaujas.

Līdz šim darba aizsardzības situācijas monitorings pamatā ir veikts, izmantojot datus, kas iegūti, pateicoties iespējai izmantot ES struktūrfondu līdzekļus. Arī nākošajā ES struktūrfondu plānošanas periodā (2014.-2020.gadā) šim mērķim būtu jāparedz attiecīgi līdzekļi, lai arī turpmāk būtu iespējams iegūt datus par situācijas attīstību. Ja šāda iespēja nebūs, attiecīgi pētījumi būtu jāveic, izmantojot valsts budžeta līdzekļus, jo šie dati kalpo par pamatu turpmākajai darba aizsardzības politikas izstrādei un uzraudzībai.

3.1.2. Politikas plānošanas kapacitātes palielināšana

Darba aizsardzības politikas plānošanu un izstrādi līdz 2012.gada 1.septembrim nodrošināja LM Darba departaments. Valsts budžeta konsolidācijas rezultātā 2009.gadā tika samazināts darbinieku skaits, tādējādi piecu darbinieku vietā, kas līdz tam strādāja ar darba aizsardzības jautājumiem, 2010.gadā strādāja tikai divi darbinieki. Sākot ar 2012.gada 1.septembri LM strukturālo izmaiņu rezultātā tika izveidots Darba attiecību un darba aizsardzības politikas departaments, kurā darbam ar darba aizsardzības jautājumiem pastāvīgi nodrošinātas divas amata vietas.

Pamatnostādnēs jau 2008.gadā kā problēma ir minēts nepietiekamais darbinieku skaits politikas plānošanai un citu ikdienas pienākumu veikšanai, plānojot to palielināt par 3 darbiniekiem, tomēr šobrīd tas ir nevis palielinājies, bet samazinājies, kaut arī normatīvo aktu skaits un jautājumu loks, kas jārisina nodaļas darbiniekiem, nemazinās. Esošās kapacitātes ietvaros plānotie pasākumi ir veikti sekmīgi.

Pamatnostādnēs tika plānots paaugstināt arī NTSP DLTSA sekretariāta kapacitāti, pieņemot trīs darbiniekus, kas strādātu ar sociālā dialoga jautājumiem, tomēr šobrīd DLTSA sekretariāta funkcijas veic LM Darba attiecību un darba aizsardzības politikas departamenta esošie darbinieki –

papildus darbinieki šim mērķim nav piešķirti, kaut arī DL TSA funkcijas ir paplašinājušās un šobrīd DL TSA tiek apstiprināti darba aizsardzības prakses standarti.

Tā kā politikas plānošanas kapacitāte pamatnostādņu īstenošanas periodā nav palielināta, šis jautājums būtu jāizvērtē nākotnē, ņemot vērā LM un DL TSA funkcijas un veicamos uzdevumus darba aizsardzības jautājumu risināšanā.

3.2. Valsts uzraudzības un kontroles mehānisma kapacitātes un efektivitātes paaugstināšana

Lai nodrošinātu efektīvu un preventīvu valsts uzraudzību un kontroli darba aizsardzības jomā, novēršot iespējamās nelaiemes gadījumus un nodarbināto veselības traucējumus, pamatnostādņēs tika plānots ievērojami stiprināt VDI kapacitāti, kā arī mainīt tās darbības metodes.

3.2.1. VDI kapacitātes paaugstināšana

Pamatnostādņēs sākotnēji tika plānots palielināt VDI darbinieku skaitu par 69 darbiniekiem, tajā skaitā par 67 inspektoriem, lai varētu pienācīgi veikt preventīvo darbu, kā arī samazināt darba aizsardzības pārkāpumu skaitu. Tomēr pretēji tam, ņemot vērā valsts budžeta konsolidācijas pasākumus, kopš 2008.gada būtiski ir samazināts arī valsts budžeta finansējums VDI pamatdarbībai, kā rezultātā tika samazināts arī VDI inspektoru skaits un atalgojums. Inspektoru skaits no 146 2008.gadā tika samazināts līdz 112 inspektoriem 2010.gadā, kas veido samazinājumu par 23%. 2013.gada 31.decembrī VDI bija 185 amata vietas, t.sk. 22 amata vietas, kas tika piešķirtas no 2013.gada saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošanu. 2013.gadā VDI bija 124 inspektoru amata vietas. Lai stiprinātu VDI kapacitāti, 2008.gadā tika uzsākta ES struktūrfondu projektu īstenošana, tomēr arī tiem finansējums un īstenošanas termiņš tika samazināts, kā rezultātā netika īstenoti visi plānotie pasākumi:

1) ERAF projekta „VDI informatīvā centra izveide un darba apstākļu nodrošināšana atbilstoši veicamajām funkcijām” ietvaros tika izveidots VDI Konsultatīvais centrs, veikts telpu remonts, iegādātas mēbeles un biroja tehnika. Ar 2009.gada 15.maija līguma grozījumiem samazināts projekta attiecināmais finansējums no 640 000 Ls uz 353 227 Ls, (MK 07.04.09. sēdes protokola Nr. 23 47.§, attiecīgi 2009.gada 25.jūnija grozījumi MK 2007.gada 30.oktobra noteikumos Nr.733 „Noteikumi par darbības programmas "Infrastrukturā un pakalpojumi” papildinājuma aktivitāti „Darba tirgus institūciju infrastruktūras pilnveidošana”), ar 2009.gada 28.decembra līguma grozījumiem samazināts projekta attiecināmais finansējums no 353 227 Ls uz 348 092,36 Ls (ietaupījumu un neatbilstoši veiktu izdevumu rezultātā).

2) ESF projekta „Darba tiesisko attiecību un darba drošības sistēmas uzraudzības pilnveidošana” ietvaros tika veikti pasākumi VDI personāla sistēmas uzlabošanai, inspektoru apmācībai, kā arī sabiedrības informēšanas

pasākumi. Tomēr ar 2009.gada 6.jūlija grozījumiem tika samazināts projekta attiecināmais finansējums no 2 890 000 Ls uz 803 022 Ls, sasniedzamie rezultāti un projekta īstenošanas termiņš saīsināts līdz 2009.gada 31.decembrim (MK 31.03.2009. sēdes protokola Nr.22 50.§, attiecīgi 2009.gada 25.jūnija grozījumi 2008.gada 26.februāra MK noteikumos Nr.107 „Noteikumi par darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma apakšaktivitāti „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu uzraudzības pilnveidošana””), ar 2009.gada 22.decembra grozījumiem samazināts projekta attiecināmais finansējums no 803 022 Ls uz 654 678, 63 Ls (ietaupījumu un neatbilstoši veiktu izdevumu rezultātā). Finansējuma un izpildes termiņa samazinājuma dēļ netika pilnā mērā īstenoti visi plānotie pasākumi.

Ņemot vērā to, ka VDI kapacitāte pamatnostādņu darbības laikā ir nevis paaugstinājusies, bet samazinājusies, un kopš 2009.gada beigām šim mērķim nav bijis pieejams arī ES struktūrfondu finansējums, sākot ar 2011.gadu atsevišķi pasākumi, tajā skaitā VDI inspektoru apmācības tika īstenotas ESF projekta „Nodarbinātības valsts aģentūras kapacitātes pilnveide” ietvaros.

Pamatnostādņu īstenošanas laikā VDI kapacitāte netika paaugstināta plānotajā apmērā, tādēļ īpaša nozīme bija pasākumiem, kas paaugstina VDI darbības efektivitāti esošās kapacitātes ietvaros. Turpmākajā periodā būtu nepieciešams nodrošināt VDI kapacitātes paaugstināšanu, lai nodrošinātu kvalitatīvu uzraudzības veikšanu darba aizsardzības jomā, īpaši preventīvo pasākumu īstenošanu.

3.2.2. VDI darbības efektīvizēšana

2008.gada 19.jūnijā Saeimā tika pieņemts jauns Valsts darba inspekcijas likums, kurā VDI atslogota no vairākām neraksturīgām funkcijām – bīstamo iekārtu tehniskās uzraudzības un tirgus uzraudzības funkcijas. Ir veikta virkne grozījumu arī citos normatīvajos aktos, atslogojot VDI no tādiem uzdevumiem kā rūpniecisko spridzināšanas darbu un pirotehnisko pakalpojumu atļauju izsniegšana, ikgadēja izglītības iestāžu apsekošana, dalība būvju pieņemšanā ekspluatācijā, u.c.

Ņemot vērā to, ka Saeimā netika pieņemti plānotie grozījumi Darba aizsardzības likumā un netika noslēgts deleģēšanas līgums ar RSU DDVVI, VDI joprojām nodrošina Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības nacionālā kontaktpunkta uzturēšanu un darbību, kā arī sabiedrības informēšanu par darba aizsardzības jautājumiem, ko sākotnēji efektivitātes nolūkos bija plānots deleģēt RSU DDVVI.

VDI katru gadu veic tematiskās pārbaudes (preventīvās kampaņas) saskaņā ar VDI konkrētā gada prioritātēm, apmeklējot bīstamāko nozaru uzņēmumus vai pastiprināti kontrolējot aktuālākos problēmjautājumus un specifiskus darba vides riskus, kas ļauj samazināt nelaimes gadījumu risku. Vidēji katru gadu VDI organizē 6 tematiskās pārbaudes, kopā apsekojot vairāk nekā 900 uzņēmumu. Piemēram, 2013.gadā šādas kampaņas tika veiktas kokapstrādes un mežizstrādes nozarē, būvniecības nozarē, metālapstrādes

nozarē, transporta nozarē, kā arī tika veiktas informatīvi-izglītojošas pārbaudes „Darba aizsardzības dienā – 28.aprīlī” un pārbaudes kompetento institūciju/speciālistu sniegto pakalpojumu kvalitātes kontrolei, kopā apsekojot 949 uzņēmumus.

Lai nodrošinātu lielāku VDI sniegto konsultāciju pieejamību, no 2010.gada maija ir atvērta otra konsultatīvā tālruņa līnija. Tā rezultātā būtiski pieaudzis pa konsultatīvo tālruni sniegto konsultāciju skaits – 2013.gadā tika sniegta 46 881 konsultācija pa tālruni, kas ir par 85 % vairāk kā 2009. gadā.

2012.gada 1.novembrī tika izveidots un darbu sāka Konsultatīvais centrs, kura telpas 2013.gadā pakāpeniski tika izremontētas un labiekārtotas. Pašlaik Konsultatīvajā centrā ir trīs atsevišķi kabineti ar piecām darbavietām, kā arī atsevišķa uzgaidāmā telpa klientiem un atsevišķs kabinets klientu pieņemšanai klātienē. Tāpat Konsultatīvais centrs pakāpeniski tika nodrošināts ar jaunu biroja tehniku un mēbelēm, tādā veidā uzlabojot individuālos darba apstākļus katram konsultantam. 2013.gadā tika pilnībā nokomplektēts Konsultatīvā centra personāls – 4 konsultanti un vadītājs.

Lai nodrošinātu informāciju un iespēju operatīvi paziņot VDI par notikušu nelaimes gadījumu darbā, VDI interneta mājas lapā www.vdi.gov.lv pieejama informācija darbā notikuša nelaimes gadījuma pieteikšanai pa tālruni un nelaimes gadījuma pieteikšanas forma, kā arī plašāka informācija par VDI darbību un pieejamajiem pakalpojumiem.

2013.gadā reģionālajās VDI tika veiktas strukturālas izmaiņas, lai optimāli izmantotu personālrесursus un nodrošinātu koordinētu un efektīvu reģionālo VDI darbību visā valsts teritorijā. Strukturālās izmaiņas tika veiktas, īpašu uzmanību pievēršot gan tam, lai reģionālās VDI būtu iespējami labāk sasniedzamas nodarbinātajiem, darba devējiem un citiem interesentiem, gan tam, lai katrā konkrētā birojā strādājošiem inspektoriem būtu iespējami ērta nokļūšana darbavietā no savas dzīvesvietas, jo tika likvidētas inspektoru darba vietas ārpus birojiem. 2013.gadā tika izveidots Jēkabpils, Saldus un Tukuma birojs, kā arī slēgts Cēsu birojs, bet tā vietā atvērts birojs Siguldā. Visi jaunizveidotie biroji ir ar pilnībā ierīkotām darbavietām.

Lai paaugstinātu inspektoru mobilitāti, operatīvas reaģēšanas iespējas (piemēram, doties uz letāla nelaimes gadījuma notikuma vietu u.c.), kā arī nodrošinātu iespēju inspicēšanas nolūkā sasniegt darbavietas, kurām ir grūti piekļūt (piemēram, cirsmas dziļi mežā, grūti izbraucami ceļi laukos pavasaros un rudenos u.c.), 2013.gada nogalē VDI iegādājās 19 vieglās automašīnas un 4 apvidus automašīnas. Tas būtiski ietekmēs arī inspektoru darbalaika plānošanu un saīsinās laiku, kas jāpavada ceļā uz uzņēmumiem.

Lai padarītu efektīvāku VDI darbu un atvieglotu informācijas apmaiņu starp VDI un citām iestādēm un privātpersonām, laika periodā no 2009.-2014.gadam VDI īsteno ERAF projektu „Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana” ar kopējais projekta finansējumu 658 000 Ls apmērā, kura ietvaros tiek pilnveidota VDI informatīvā sistēma un izstrādāti 16 e-pakalpojumi, kas būs pieejami no 2014.gada

novembra. Tādejādi komunikācija un sadarbība ar uzņēmumiem no 2014. gada kļūs vienkāršāka un mazāk laikietilpīga, kas nodrošina efektīvāku VDI darbu.

3.3. „Preventīvās kultūras” iedzīvināšana sabiedrībā un uzņēmumos

3.3.1. Sabiedrības, jo īpaši darba devēju un darbinieku informēšana par darba aizsardzības jautājumiem

Sabiedrības, bet jo īpaši darba devēju, nodarbināto un darba aizsardzības speciālistu informēšanas un zināšanu līmenim par darba aizsardzības jautājumiem ir ļoti liela nozīme, jo tas veido sabiedrības attieksmi pret darba aizsardzības jautājumiem. Sabiedrības informēšanai tiek izmantoti dažādi veidi.

LDDK un LBAS īstenoto ESF projektu „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” ietvaros laika periodā no 2008.-2013.gadam tika īstenoti dažādi pasākumi nodarbināto, darba devēju, kā arī bērnu un jauniešu informēšanai un izglītošanai par darba aizsardzības jautājumiem. Šo projektu ietvaros tika izveidoti pieci LDDK un pieci LBAS konsultatīvie centri Rīgā un Latvijas reģionos attiecīgi darba devēju un nodarbināto konsultēšanai par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu praktiskas piemērošanas jautājumiem.

Ar 2009.gada 16.jūnija grozījumiem likuma “Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām” 13.panta sestajā daļā ir noteikts, ka darba negadījumu speciālā budžeta līdzekļus, bet ne vairāk kā 0,5% apmērā no gadskārtējā valsts budžeta likumā noteiktā darba negadījumu speciālā budžeta līdzekļu kopējā apmēra, izlieto, lai finansētu preventīvos pasākumus, kurus atbilstoši LM ieteikumiem īsteno RSU DDVVI. Starp VSAA, LM un RSU DDVVI 2010.gada 7.jūnijā ir noslēgts trīspusējs sadarbības līgums, kura ietvaros par minēto finansējumu katru gadu tiek īstenoti preventīvie pasākumi – izdoti dažādi informatīvie materiāli, izveidoti videomateriāli, īstenotas kampaņas, kā arī sākot ar 2009.gadu tiek organizēti semināri darba aizsardzības speciālistiem par dažādiem aktuāliem jautājumiem. Ņemot vērā šo semināru lielo popularitāti darba aizsardzības speciālistu vidū, sākot no 2012.gada RSU DDVVI šādus seminārus rīko ne tikai Rīgā, bet arī reģionos.

Saskaņā ar Valsts darba inspekcijas likuma 3.pantu viens no VDI uzdevumiem ir sniegt darba devējiem un darbiniekiem bezmaksas konsultācijas par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām. VDI regulāri organizē dažādus seminārus, kā arī 2008. un 2009.gadā ESF projekta „Darba tiesisko attiecību un darba drošības sistēmas uzraudzības pilnveidošana” ietvaros īstenoti dažādi apmācību semināri, izstrādāti informatīvie materiāli, kā arī pārraidīti TV un radio raidījumi.

Tā kā nav noslēgts deleģēšanas līgums ar RSU DDVVI, nav izveidots informācijas centrs un darba aizsardzības izstāde RSU DDVVI telpās, kā sākotnēji tika plānots. Attiecīgi, konsultācijas iedzīvotājiem pamatā nodrošina VDI. Tāpat arī VDI turpina nodrošināt Eiropas Darba drošības un veselības

aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta uzturēšanu un darbību, kas pilda nozīmīgu lomu sabiedrības informēšanā, tai skaitā katru gadu sadarbībā ar Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūru organizējot sabiedrības informēšanas kampaņas par dažādiem riskiem un darba vides aspektiem, kas vienlaikus tiek īstenotas visās ES valstīs.

2009.gada rudenī Darba inspekcija ESF projekta „Darba tiesisko attiecību un darba drošības sistēmas uzraudzības pilnveidošana” ietvaros mēneša garumā realizēja informatīvo kampaņu „Strādā vesels”, lai ar dažādiem vizuāliem materiāliem (plakāti sabiedriskās vietās, TV raidījumi, video sižeti, u.c. pastiprināti pievērstu nodarbināto uzmanību drošības un veselības aizsardzības nozīmīgumam darba vietās. Informācija par kampaņas norisi tika apkopota interneta mājas lapā www.stradavesels.lv, kas tiek papildināta ar dažādiem materiāliem darba aizsardzības jomā, tādejādi kļūstot par nozīmīgu informācijas avotu arī turpmāk. 2013.gada nogalē ir uzsākts darbs pie atkārtotas kampaņas „Strādā vesels” īstenošanas, papildinot mājas lapu www.stradavesels.lv ar jauniem interaktīviem rīkiem – spēli par darba vides riskiem „Atpazīsti bīstamību” un nelaimes gadījumu izmaksu kalkulatoru.

VDI uztur Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras kontaktpunkta mājaslapu www.osha.lv, kurā pieejama plašākā informācija par darba aizsardzību Latvijā un tās saturs tiek regulāri aktualizēts. Ņemot vērā tendences komunikācijas jomā, VDI ir izveidojusi Twitter kontus www.twitter.com/darbainspekcija un www.twitter.com/darbaizsardziba. VDI Youtube kanālā internetā ir ievietoti video materiāli, kas ir būtiski paaugstinājis konta apmeklētāju skaitu - video sižetus 2013.gada 1.novembrī kopā ir noskatījušies 15888 apmeklētāji. 2013.gada sākumā VDI izveidoja savu Slideshare kontu (http://www.slideshare.net/Valsts_darba_inspekcija), kurā tiek ievietotas prezentācijas par dažādiem aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem no konferencēm un semināriem, kuros uzstājušies VDI darbinieki. Šis konts ļauj iepazīties nozares interesentiem, kas nav piedalījušies konkrētos semināros vai konferencēs, ar aktuālajiem jautājumiem. 2013.gada 1.novembrī ar prezentācijām ir iepazīnušies 4787 interneta lietotāji.

VDI ir izveidojusi arī vairākas interaktīvas kartes (darbā notikušo letālo un smago nelaimes gadījumu kartes, konkrētā nozarē notikušo nelaimes gadījumu karte), kas pieejamas mājas lapā www.vdi.gov.lv sadaļā „Darba aizsardzība – nelaimes gadījumu karte”. Minētās aktivitātes veiktas, reaģējot uz VDI klientu (visbiežāk darba aizsardzības speciālistu) izteiktajiem ierosinājumiem. VDI turpina izdot elektronisko avīzi „Darba aizsardzības ziņas”. Tā tiek atzinīgi novērtēta darba aizsardzības un citu nozares speciālistu vidū, par ko liecina arī pieaugošais lasītāju skaits (uz 2013.gada 1.novembri - 723).

Veikto pasākumu rezultātā sabiedrībai ir pieejams liels skaits materiālu, interaktīvu rīku un aktuālās informācijas par dažādiem darba aizsardzības jautājumiem. Iesāktās aktivitātes sabiedrības informēšanai būtu jāturpina, jo sabiedrības attieksmes maiņa ir ilgstošs process, turklāt par īstenoto pasākumu

ietekmi varēs spriest vēlāk, ņemot vērā to, ka liela daļa aktivitāšu tika veikta 2012. un 2013.gadā. Vienlaikus būtu nepieciešams meklēt aizvien jaunas metodes sabiedrības informēšanai, ņemot vērā tehnoloģiju attīstību un aktualitātes, lai aptvertu pēc iespējas plašāku mērķauditoriju, īpaši darba devējus un nodarbinātos, kas neapzinās darba aizsardzības nozīmīgumu un neizmanto pieejamos materiālus.

3.3.2. Darba aizsardzības jautājumu integrēšana visu izglītības līmeņu mācību programmās

Lai nodrošinātu darba aizsardzības prasību ievērošanu, apziņa par darba aizsardzības jautājumu nozīmīgumu ir jāveido jau no bērnības, lai tad, kad jaunietis pirmo reizi uzsāk darba gaitas, viņam jau būtu izpratne par drošu darba vidi un nepieciešamību aizsargāt savu drošību un veselību darbā. Darba aizsardzības un kopumā personiskās drošības jautājumi ir iekļauti skolu mācību programmās, tomēr šo jautājumu mācīšana skolās nereti notiek nesistemātiski, turklāt arī skolotājiem ne vienmēr pašiem ir pietiekamas zināšanas par šiem jautājumiem un atbilstošām mācību metodēm.

Bērnu un jauniešu izglītošanā liela loma laika periodā no 2008.-2013.gadam bija LBAS īstenotajam ESF projektam „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos”. Šī projekta ietvaros VISC ir izstrādājis 20 apmācību moduļus (mācību programmas, mācību materiāli pasniedzējiem) par darba aizsardzības jautājumiem profesionālajām izglītības iestādēm dažādās nozarēs. Par šiem moduļiem tiek apmācīti arī profesionālo izglītības iestāžu pedagogi. Līdz 2013.gadam kopumā apmācīti 168 pedagogi. Minētā projekta ietvaros īstenoti arī citi pasākumi, kas veicina bērnu un jauniešu informētību:

1) katru gadu organizēts konkurss „Profš” profesionālo skolu audzēkņiem par darba tiesību un darba aizsardzības jautājumiem, kas ir ieguvis lielu popularitāti un jauniešu atsaucību;

2) 2011. un 2012.gadā norisinājās konkurss „Smārts” vispārizglītojošo skolu skolēniem par darba tiesību un darba aizsardzības jautājumiem;

3) 2009. un 2011.gadā ir organizēta kampaņa „Drošais Todo”, kurā jaunāko klašu skolēnus atraktīvā veidā informēja par drošības jautājumiem mājās un darbā.

Jāpiemin, ka LDDK īstenotā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” ietvaros ir izstrādāta datorspēle jauniešiem, kas pieejama portālā www.prakse.lv un kurā jaunieši virtuāli var iejusties darba aizsardzības speciālista lomā un iepazīties ar raksturīgākajiem riskiem dažādās nozarēs. Spēle kļuva populāra jauniešu vidū, projekta īstenošanas laikā to izspēlēja apmēram 50 000 jauniešu.

VISC no 2010.-2013.gadam īstenoja ESF projektu „Profesionālo mācību priekšmetu pedagogu un prakses vadītāju teorētisko zināšanu un praktisko kompetenču paaugstināšana”. Projekta ietvaros 2010.-2011.gadā izstrādāta Teorētisko zināšanu paaugstināšanas Darba tiesisko attiecību, darba vides

drošības un darba aizsardzības profesionālo kompetenču paaugstināšanas moduļa programma, veikta moduļa ekspertīze, kā arī organizēts moduļa un izstrādāto materiālu aprobācijas seminārs. 2012.gada novembrī uzsākta moduļa programmas īstenošana. Līdz 2013.gada 31.decembrim moduli apguvuši 1366 profesionālās izglītības iestāžu pedagogi un prakses vadītāji.

ESF projekta „Vispārējās izglītības pedagogu tālākizglītība” ietvaros no 2011.gada janvāra līdz 2013.gada decembrim 92 vispārīzglītojošo mācību iestāžu pedagogi pabeiguši moduli „Civilā aizsardzība un ugunsdrošība”, savukārt moduli „Pedagogu profesionālo un pedagoģisko kompetenču pilnveide veselības jautājumos” apguvuši 207 pedagogi. VISC interneta mājas lapā ir pieejama spēle par drošību un veselību, kas interaktīvā veidā dod iespēju apgūt zināšanas par drošību, kas izmantojamas arī darba vidē (http://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/metmat/vesels_un_dross/index.html).

Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra ir izveidojusi 17 animācijas filmas par darba aizsardzību, kuru galvenais varonis ir NAPO. 2013.gadā VDI adaptēja Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras izstrādātos mācību materiālus latviešu valodā (darba lapas, stundu plānus u.c.), lai iekļautu tos 7 - 11 gadus vecu skolēnu mācību procesā. Tika veikti arī informatīvi pasākumi, iesaistot gan atbildīgās ministrijas un to pakļautībā esošās valsts pārvaldes iestādes, gan nozarei specifiskos portālus, kā arī nevalstiskās organizācijas.

Tādejādi secināms, ka aizvien vairāk jauniešu ir iespēja jau skolas laikā saņemt informāciju par drošu darba veikšanu, lai, uzsākot darba gaitas, viņi zinātu savas tiesības. Ņemot vērā to, ka notiek arī pedagogu apmācība un mācību materiālu izstrāde, palielinās arī skolēniem sniegtās informācijas kvalitāte. Tomēr būtiskākie līdzšinējie pasākumi ir veikti pamatā dažādu projektu ietvaros, kuru darbība jau ir beigusies, tādēļ nākotnē būtu ļoti vērtīgi šādas aktivitātes turpināt, padarot tās sistemātiskākas. Ieguldot bērnu un jauniešu zināšanās un izpratnē par drošības jautājumiem, ir iespējams veicināt preventīvo kultūru sabiedrībā kopumā.

3.3.3. „Preventīvās kultūras” veicināšana un praktiskas darba aizsardzības apmācības un instruktāžas veikšana uzņēmumos

Preventīvās kultūras veidošanos sabiedrībā var veicināt informēšanas pasākumi, kā arī īpaši darba devējiem un darbiniekiem domāti apmācību pasākumi. Šo pasākumu īstenošanā esošo resursu ietvaros aktīvi iesaistās gan par darba aizsardzības jomu atbildīgās valsts iestādes, gan arī sociālie partneri.

LDDK īstenojot ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” ietvaros Rīgā un Latvijas reģionos kopā notikušas 198 apmācības darba devējiem par darba aizsardzības jautājumiem. Šī projekta ietvaros tika veikts arī 100 000 darba vietu riska novērtējums bīstamo nozaru uzņēmumos, kā arī nodrošināta šajās darba vietās nodarbināto apmācība, ko veica kompetentas institūcijas.

LBAS īstenotā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” ietvaros notikušas apmācības uzticības personu apmācības programmā „Darba aizsardzība un drošība”, kopumā apmācot 475 personas. Pārstāvējot nodarbināto intereses darba aizsardzības jomā, uzticības personām ir iespēja paaugstināt nodarbināto izpratni par darba aizsardzības jautājumiem un panākt darba apstākļu uzlabošanu uzņēmumos.

VDI katru gadu organizē labas prakses konkursu „Zelta ķivere”, kas notiek Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras rīkotās kampaņas ietvaros. Konkursā tiek apbalvoti uzņēmumi, kas īstenojuši efektīvus un inovatīvus pasākumus darba aizsardzības jomā, un kuru labās prakses piemērus var izmantot arī citi uzņēmumi. VDI ir organizējuši arī filmu pēcpusdienas kinoteātros gan Rīgā, gan Latvijas reģionos, kuru mērķauditorija ir darba aizsardzības speciālisti, darba devēji un nodarbinātie. Tajās tiek demonstrētas dažādu uzņēmumu un organizāciju izveidotas filmas, kas aicina nodarbinātos ievērot drošas darba metodes. Šādas filmas ir ļoti vērtīgi izmantot darbinieku apmācībās un noder labas prakses piemēru apmaiņai starp uzņēmumiem.

Par pasākumiem, kas praktiski ļauj uzlabot drošību un veselības aizsardzību darba vietās, ir liela interese, tomēr turpmākajā periodā lielāka uzmanība būtu jāpievērš uzņēmumiem, kas neievēro darba aizsardzības prasības un neinteresējas par iespējām saņemt informāciju un konsultācijas. Ņemot vērā to, ka šādu pasākumu īstenošanai nepieciešami finansiāli ieguldījumi, tie arī turpmāk būtu īstenojami, izmantojot ESF līdzekļus.

3.3.4. Darba aizsardzības speciālistu un pasniedzēju kompetences un kvalifikācijas paaugstināšana

Darba aizsardzības apmācības sistēmas pamats tika izveidots jau 2003.gadā, paredzot darba aizsardzības speciālistiem divu līmeņu zināšanas – pamatlīmeņa zināšanas (160 stundu apmācība) un augstākā līmeņa zināšanas (1. un 2.līmeņa augstākā profesionālā izglītība). 2010.gada 10.augustā tika pieņemti jauni MK noteikumi Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”, tomēr būtiskas izmaiņas apmācības sistēmā netika veiktas.

2012.gada 18.decembrī Ministru kabinetā tika pieņemti grozījumi šajos noteikumos, lai samazinātu administratīvo slogu un vienlaikus pielāgotu darba aizsardzības speciālistu apmācību dažādu nozaru specifikai. Tādejādi ar 2013.gada 1.jūliju darba aizsardzības speciālistu apmācību apjoms no pašreizējām 160 stundām samazināts līdz 60 stundām (40 stundas ir teorija, savukārt 20 stundas – prakse). Šīs apmācības laikā speciālisti iegūst zināšanas par būtiskākajiem darba aizsardzības pamatjautājumiem – vispārīgiem darba aizsardzības jautājumiem, normatīvajiem aktiem, darba vides risku ietekmi, novērtēšanu un novēršanu. Speciālisti, kas jau ieguvuši šo pamatlīmeņa apmācību 60 stundu apmērā, var apgūt specializēto 40 stundu apjoma apmācību, kas saistīta ar bīstamiem komercdarbības veidiem – kokapstrādi, būvniecību,

u.c. Kontroli pār izglītības iestādēm, kas īsteno profesionālās pilnveides izglītības programmu darba aizsardzības jomā, kā arī licences izglītības iestādēm izsniedz Izglītības kvalitātes valsts dienests.

Līdz 2013.gada beigām 2. līmeņa augstāko izglītību ir ieguvuši gandrīz 900 speciālistu. Kompetentajiem speciālistiem saskaņā ar MK 2008.gada 8.septembra noteikumu Nr.723 „Noteikumi par prasībām kompetentām institūcijām un kompetentiem speciālistiem darba aizsardzības jautājumos un kompetences novērtēšanas kārtību” prasībām reizi piecos gados ir jāveic atkārtota zināšanu pārbaude un jāsaņem kompetenta speciālista sertifikāts. Sākotnēji tika plānots noteikt regulāru zināšanu pārbaudi arī speciālistiem ar pamatlīmeņa zināšanām darba aizsardzībā, tomēr šādas prasības netika saskaņotas ar nepieciešamajām institūcijām, tādēļ tās netika noteiktas normatīvajos aktos un šobrīd speciālisti ar pamatlīmeņa zināšanām var strādāt kā darba aizsardzības speciālisti neierobežotu laiku.

2012.gada 21.augustā tika pieņemti grozījumi MK 2008.gada 8.septembra noteikumos Nr.723 „Noteikumi par prasībām kompetentām institūcijām un kompetentiem speciālistiem darba aizsardzības jautājumos un kompetences novērtēšanas kārtību”, padarot vienkāršāku un ātrāku kompetento institūciju statusa piešķiršanu.

No 2011.gada VDI pastiprinātu uzmanību pievērš darba aizsardzības pakalpojumu kvalitātei, katru gadu veicot kompetento institūciju un kompetento speciālistu darbības tematiskās pārbaudes, lai novērtētu kompetento institūciju un kompetento speciālistu sniegto darba aizsardzības pakalpojumu kvalitāti un izskaustu tādu darba aizsardzības speciālistu darbību, kuriem, atbilstoši normatīvo aktu prasībām, nav tiesību sniegt minētos pakalpojumus. Tādējādi tiek veicināta drošas darba vides izveide un uzturēšana uzņēmumos.

Pārbaužu rezultāti un gadījumi, kad par nekvalitatīvu darba aizsardzības pakalpojuma sniegšanu piemērots administratīvais sods, tiek pārrunāti VDI organizētās sanāksmēs ar kompetentajām institūcijām, tādējādi veicinot informācijas apmaiņu un sniegto pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu. 2012.gadā VDI mājaslapā www.vdi.gov.lv sāka publicēt juridiskām un fiziskām personām piemērotos administratīvos sodus par nekvalitatīvu vai normatīvajiem aktiem neatbilstošu darba aizsardzības pakalpojumu sniegšanu vai kontroles institūciju prasību nepildīšanu.

Pamatnostādņu īstenošanas laikā nav izstrādāts vienots mehānisms pasniedzēju regulārai kvalifikācijas paaugstināšanai, kā arī nepietiekamā finansējuma dēļ nav izstrādātas atsevišķas mācību programmas tādiem nozīmīgiem speciālistiem darba aizsardzības jomā kā ergonomisti, darba higiēnisti, toksikologi, arodveselības māsas. Tomēr ir uzsākts darbs pie maģistra programmas veidošanas, paredzot specializāciju 2.maģistratūras gada laikā. Informācija iesniegta Sabiedrības veselības fakultātē un uzsākts darbs pie programmu izstrādes. u.c. un uzsākta šo speciālistu gatavošana.

3.4. Darba apstākļu uzlabošana ar likumdošanas un citām iniciatīvām

3.4.1. Administratīvo prasību samazināšana un normatīvo aktu pilnveidošana

Ekonomisko lejupslīdes ietekmē gan uzņēmumu līmenī, gan arī valsts budžetā bija nepieciešams īstenot pasākumus, kas ļauj samazināt izdevumus. Attiecīgi, liela uzmanība tika veltīta administratīvā sloga samazināšanai dažādās jomās, tai skaitā arī darba aizsardzības jomā, lai atvieglotu darba devējiem normatīvo aktu prasību ieviešanu. Šim mērķim pamatnostādņu īstenošanas laikā tika izstrādāta virkne grozījumu normatīvajos aktos, kā arī MK uzdevumā LM izstrādāja trīs informatīvos ziņojumus.

Informatīvais ziņojums par priekšlikumiem administratīvā sloga samazināšanai darba aizsardzības jomā tika pieņemts zināšanai 2009.gada 28.aprīļa MK sēdē (protokols Nr.27, 79.§). Tajā tika sniegta informācija par jau veiktajām izmaiņām administratīvā sloga samazināšanai, kā arī izvērtētas iespējas turpmākajam samazinājumam.

2010.gada 25.martā Saeimā tika pieņemti grozījumi Darba aizsardzības likumā, nosakot īpaša riska definīciju, precizējot uzticības personu tiesības un pienākumus, svītrojot prasību obligāti nodarbināt vai norīkot vismaz divus darba aizsardzības speciālistus, ja uzņēmumā tiek nodarbināti vairāk nekā 50 darbinieki, kā arī veicot citas izmaiņas administratīvā sloga samazināšanai. Tāpat ir veikta virkne citu izmaiņu normatīvajos aktos – atvieglota nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas kārtība, optimizēts obligāto veselības pārbažu veikšanas biežums atbilstoši reālajiem veselības riskiem, aktualizēts to komercdarbības veidu saraksts, kuros darba devējam darba aizsardzības jautājumu risināšanā ir jāiesaista kompetenta institūcija, samazināts dokumentu daudzums, kas darba devējam ir jāizstrādā, precizēta apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos, u.c.

Informatīvais ziņojums par situāciju darba aizsardzības tiesiskajā regulējumā un tā ievērošanā tika pieņemts zināšanai 2011.gada 19.aprīļa MK sēdē (protokols Nr.26, 29.§). Ņemot vērā to, ka iepriekšējos gados jau tika būtiski samazināts administratīvais slogs, informatīvajā ziņojumā par situāciju darba aizsardzības tiesiskajā regulējumā un tā ievērošanā ir secināts, ka darba aizsardzības jomā normatīvie akti atbilst ES direktīvu prasībām un nosaka minimālās prasības, kas jāievēro, lai nodrošinātu nodarbināto drošību un veselības aizsardzību darbā. Turpmāka atvieglojumu noteikšana varētu radīt risku tam, ka tiek apdraudēta normatīvo aktu atbilstība ES direktīvu prasībām, kā arī samazināts darbinieku aizsardzības līmenis.

Tomēr 2012.gada 12.jūnija MK sēdē (protokols Nr.33. 35.§) Labklājības ministrijai tika uzdots uzdevums izvērtēt Lietuvas un Igaunijas praksi normatīvā regulējuma noteikšanā darba aizsardzības jomā, sagatavot priekšlikumus, lai valstī mazinātu administratīvo slogu šajā jomā, to skaitā izvērtējot iespēju diferencēt prasības atbilstoši apkopotiem datiem par situāciju darba aizsardzībā konkrētajās nozarēs, arī publiskajā sektorā. Tā rezultātā LM sagatavoja Informatīvo ziņojumu par darba aizsardzības jomas tiesisko regulējumu un

administratīvā sloga samazināšanu. Izskatot šo informatīvo ziņojumu 2012.gada 21.augustā (protokols Nr.48. 22.§) LM tika uzdots uzdevums izvērtēt, vai prasība pēc augstākās izglītības darba aizsardzības jomā ir pamatota, kā arī precizēt prasības par apmācību darba aizsardzības jomā, paredzot minimālo darba aizsardzības speciālistu apmācību samazināt no 160 stundām uz 40-60 stundām. Attiecīgi LM sadarbībā ar IZM un sociālajiem partneriem izstrādāja grozījumus Ministru kabineta 2010.gada 10.augusta noteikumos Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”, paredzot, ka ar 2013.gada 1.jūliju darba aizsardzības speciālistu apmācību apjoms no pašreizējām 160 stundām samazinās līdz 60 stundām (skatīt 3.3.4.sadaļu).

Lai atvieglotu darba devējiem darba aizsardzības prasību ieviešanu, sākotnēji jau 2008.gadā tika plānota pirmo prakses standartu (darba aizsardzības prasību piemērošanu paskaidrojošu dokumentu) izstrāde noteiktām nozarēm, tomēr tā aizkavējās, jo Saeimā netika atbalstīta prakses standartu definīcijas un tiesiskā pamatojuma noteikšana Darba aizsardzības likumā. Tomēr 2011.gada 27.maijā ir izdarīti grozījumi NTSP DLTSA nolikumā paredzot apstiprināt prakses standartus bez speciāla regulējuma Darba aizsardzības likumā. Līdz 2013.gada beigām apstiprināti septiņi prakses standarti šādās nozarēs:

- 1) būvniecība;
- 2) biroju darbs;
- 3) kokapstrāde;
- 4) veselības un sociālās aprūpes nozare;
- 5) lauksaimniecības nozare;
- 6) autotransporta nozare;
- 7) pārtikas ražošanas nozare.

2013.gadā ir izstrādāti prakses standartu projekti mazumtirdzniecības nozarei un tekstilizstrādājumu ražošanas un apstrādes nozarei, to apstiprināšana NTSP DLTSA plānota 2014.gadā. Prakses standartos ar dažādiem piemēriem ir skaidrotas darba aizsardzības normatīvo aktu prasības, ka ieviešamas konkrētās nozares uzņēmumos, tādejādi atvieglojot prasību izpratni un ieviešanu.

3.4.2. Ekonomisko stimulu ieviešana

Daudzās ES dalībvalstīs par motivējošu faktoru darba aizsardzības jautājumu sakārtošanai uzņēmumos kalpo diferencētā sociālās apdrošināšanas likmju sistēma, kur uzņēmumi bīstamākās nozarēs (ar augstāku nelaiemes gadījumu darbā risku) maksā vairāk nekā tie, kas darbojas mazāk bīstamā nozarē. Par īpaši motivējošu faktoru šī sistēma kļūst tad, ja tiek ņemti vērā ne tikai nozares, bet arī konkrētā uzņēmuma rādītāji, un jo mazāk nelaiemes gadījumu uzņēmumā notiek, jo mazāka obligātās sociālās apdrošināšanas likme pret nelaiemes gadījumiem darbā un arodslimībām uzņēmumam jāmaksā. Šobrīd Latvijā visiem uzņēmumiem jāmaksā vienota sociālās apdrošināšanas iemaksu likme – 2013.gadā darba devējam bija jāmaksā 24,09% (kopējā likme – 35,09%), tai skaitā 0,42% par apdrošināšanu pret nelaiemes gadījumiem darbā un arodslimībām.

Pamatnostādnēs tika plānots izvērtēt iespēju ieviest diferencēto sociālās apdrošināšanas likmju sistēmu, lai uzņēmumiem ar sakārtotu darba aizsardzības sistēmu būtu jāveic mazākas iemaksas, tomēr informatīvais ziņojums par šo jautājumu netika sagatavots un kā šķērslī šādas sistēmas ieviešanai apdrošināšanas jomas speciālisti uzskata nepietiekami plašo tautsaimniecības struktūru, kā arī administrēšanas problēmas.

3.4.3. Atbalsts darba devējiem normatīvo aktu labākai ieviešanai

Lai palīdzētu darba devējiem veikt darba vides risku novērtēšanu un informētu tos par nepieciešamajiem darba aizsardzības pasākumiem, LDDK īstenotā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” ietvaros tika veikti dažādi pasākumi, kas paredzēti specifiski darba devējiem.

Kā būtiskākais atbalsts darba devējiem jāmin projekta ietvaros veiktais 100 000 darba vietu riska novērtējums bīstamo nozaru uzņēmumos, kā arī šajās darba vietās nodarbināto praktiska apmācība un pasākumu plāna izstrāde, ko veica kompetentas institūcijas. Šī projekta ietvaros tika veiktas arī darba devēju apmācības Rīgā un Latvijas reģionos, lai informētu un skaidrotu darba devējiem darba aizsardzības prasības.

Lai informētu tieši jaunus komersantus, kas nesen ir atvēruši uzņēmumus, minētā projekta ietvaros ir izstrādāts informatīvais materiāls – jaunā komersanta pakete „Darba aizsardzība uzņēmumā. Palīgs jaunajiem komersantiem.”, kas sastāv no drukāta materiāla un pievienota kompaktdiska par darba aizsardzības prasībām 17 dažādās nozarēs. Materiāls katru gadu tika aktualizēts un izplatīts 12 000 eksemplāros, kā arī pieejams elektroniski interneta mājas lapā www.iddk.lv. Projekta ietvaros ir izveidota arī elektroniskas darba vides risku novērtēšanas sistēma www.darbariski.lv, kas kalpo par praktisku palīgu darba aizsardzības speciālistiem darba vides risku identificēšanā un novērtēšanā, kā arī pasākumu plāna izstrādē.

2013.gada sākumā VDI sadarbībā ar Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūru izstrādājusi vēl vienu interneta vietnē bāzētu interaktīvu darba vides riska novērtēšanas rīku OiRA (*Online Interactive Risk Assessment*), kas ir īpaši piemērots mazajiem uzņēmumiem, kuros strādā līdz 20 darbiniekiem. Pašlaik Latvijā minētais rīks ir piemērots darba vides riska novērtēšanai birojos. Rīka popularizēšanai tika organizēti praktiski semināri datorklasēs, kā rezultātā rīku lieto jau 384 lietotāji, kas kopumā veikuši 455 novērtējumus. 2013.gada nogalē uzsākts darbs pie divu jaunu moduļu izveides – izglītības iestādēm un lauksaimniecības nozares uzņēmumiem.

Darba aizsardzības jautājumu risināšanas iespējas ir jāpielāgo straujajai tehnoloģiju attīstībai arī turpmāk, pilnveidojot un radot jaunus instrumentus un metodes, ar kuru palīdzību atvieglot darba vides risku novērtējuma veikšanu uzņēmumos.

3.4.4. Sociālā dialoga veicināšana nozaru un uzņēmumu līmenī

Sociālā dialoga veicināšanai nozaru un uzņēmumu līmenī LBAS īstenotā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” ietvaros izstrādāta koplīgumu datu bāze, kurā apkopota informācija par koplīgumiem. Šī projekta ietvaros izstrādāts un 5000 eksemplāros izdots materiāls „Rokasgrāmata darbinieku pārstāvjiem un uzticības personām”, kurā apkopota informācija par darba aizsardzības prasībām, kas jāpārzina uzticības personai. Tāpat organizētas arī apmācības uzticības personām.

Izstrādājot grozījumus Darba aizsardzības likumā, kas Saeimā pieņemti 2010.gada 25.martā, tika plānots noteikt prasības uzticības personu darbības veicināšanai, paredzot konkrētu stundu skaitu uzticības personām savu pienākumu veikšanai, bet šīs prasības netika iekļautas galīgajā likumprojekta redakcijā, jo par to netika panākta vienošanās saskaņošanas procesā. Tomēr Darba aizsardzības likumā tika noteiktas precīzākas uzticības personu tiesības un pienākumi. Ieteicamais uzticības personām piešķiramo stundu skaits nedēļā tika iekļauts MK 2002.gada 17.septembra noteikumos Nr.427 „Uzticības personu ievēlēšanas un darbības kārtība” ar grozījumiem Nr.1006, kas pieņemti 2009.gada 8.septembrī.

Gan LDDK, gan LBAS, kā arī VDI regulāri organizē dažādus seminārus, kuros iekļauj arī jautājumus par sociālo dialogu darba aizsardzības jomā.

3.4.5. Adekvātas un efektīvas sodu sistēmas ieviešana un sodu piemērošana

Latvijā par darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumiem paredzēta gan administratīvā, gan kriminālatbildība. Administratīvos sodus darba devējiem par darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumiem VDI piemēro saskaņā ar LAPK. Ar 2008.gada 17.aprīļa grozījumiem LAPK ir paaugstināts soda apmērs par darba aizsardzības pārkāpumiem, kā arī ir noteikta diferenciacija atkarībā no pārkāpuma veida.

2011.gada 16.jūnijā Saeimā pieņemti Grozījumi LAPK, paredzot adekvātāku sodu par darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumiem, tajā skaitā par mazāk bīstamiem pārkāpumiem paredzot iespēju noteikt brīdinājumu.

Lai nodrošinātu vienotu sodu piemērošanas kārtību un inspektori par līdzīgiem pārkāpumiem piemērotu līdzīgus sodus, 2008.gada 12.decembrī apstiprināts VDI iekšējais dokuments „Kārtība, kādā notiek administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšana Valsts darba inspekcijā”. 2011.gadā ir izstrādāti arī metodiskie ieteikumi lietderības apsvērumu izvērtēšanai un administratīvā soda vispārējo kritēriju noteikšanai VDI izdotajiem administratīvajiem aktiem.

2012.gadā VDI ierosināja veikt grozījumus LAPK 175.2 pantā, paredzot VDI amatpersonām tiesības piemērot sodu par amatpersonu likumīgo prasību savlaicīgu neizpildīšanu. Minētie grozījumi LAPK tika pieņemti 2013.gada 25.aprīlī un stājās spēkā 29. maijā. Šobrīd VDI amatpersonas var piemērot sodu par amatpersonu likumīgo prasību savlaicīgu neizpildīšanu, tādejādi nav

jāgatavo materiāli tiesai un jāgaida tiesas lēmums, kas padara procesu ātrāku un efektīvāku. Pirms tam minēto sodu varēja piemērot tikai tiesa.

2013.gada maijā un jūnijā, atbilstoši grozījumiem LAPK, tika izstrādāti grozījumi VDI Metodiskajos ieteikumos lietderības apsvērumu izvērtēšanai administratīvajos aktos un administratīvā soda lieluma noteikšanai lēmumos par administratīvā soda uzlikšanu, kas tika apstiprināti 2013.gada 3.jūlijā. Jāuzsver, ka vienotā pieeja administratīvā soda lieluma noteikšanā būtiski atvieglo inspektoru darbu, vienlaikus mazinot korupcijas risku.

3.4.6. Nodarbināto veselības uzraudzības kvalitātes paaugstināšana

Lai noteiktu pēc iespējas objektīvākas prasības obligāto veselības pārbaūžu veikšanai, 2009.gada 10.martā MK pieņēma jaunus noteikumus Nr.219 „Kārtībā kādā veicama obligātā veselības pārbaude”, optimizējot līdzšinējo obligāto veselības pārbaūžu veikšanas biežumu atbilstoši reālajiem veselības riskiem. Lai atvieglotu arodslimību ārstu darbu, veicot obligātās veselības pārbaudes, Latvijas arodslimību ārstu biedrība 2009.gadā ir izstrādājusi vadlīnijas par kontrindikācijām darbā kaitīgos darba apstākļos, kā arī regulāri organizē apmācības ārstiem. Arodslimību ārstu darbu atvieglo arī iztulkotās un adaptētās ES vadlīnijas par arodslimību diagnosticēšanu.

3.4.7. Darba aizsardzības normatīvo aktu pilnveidošana

Kaut arī pamatā ES direktīvu prasības darba aizsardzības jomā tika pārņemtas nacionālajos normatīvajos aktos jau pirms 2008.gada, arī vēlāk bija nepieciešams pārņemt atsevišķu jaunāku direktīvu prasības, kā arī nepārtraukti tiek pilnveidoti esošie normatīvie akti. 2009.gada 30.jūnijā MK pieņēma noteikumus Nr.731 „Darba aizsardzības prasības nodarbināto aizsardzībai pret mākslīgā optiskā starojuma radīto risku darba vidē”, kas stājās spēkā ar 2010.gada 27.aprīli un ir pirmais normatīvais akts, kas nosaka prasības attiecībā uz optiskā starojuma radīto risku.

2013.gada 8.oktobrī Ministru kabinetā pieņemti noteikumi Nr.1041 „Noteikumi par obligāti piemērojamo energostandartu, kas nosaka elektroapgādes objektu ekspluatācijas organizatoriskās un tehniskās drošības prasības”, ko izstrādāja EM. Noteikumos iekļautas arī darba aizsardzības prasības, tomēr šie noteikumi attiecas uz elektroapgādes objektiem. Attiecībā uz darba aprīkojumu, kas var radīt elektrotraumu risku, jāievēro vispārīgās darba aizsardzības prasības, tai skaitā darba aizsardzības prasības, strādājot ar darba aprīkojumu.

2013.gadā turpinājās jaunu darba aizsardzības prasību augstumā izstrāde sadarbībā ar Augstkāpēju asociāciju un sociālajiem partneriem. 2014.gada 18.martā pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr.143 „Darba aizsardzības prasības, strādājot augstumā”, kas nosaka specifiskas prasības dažādiem darbu veidiem, kā arī izmantojamam darba aprīkojumam un individuālajiem aizsardzības līdzekļiem.

Izvērtējot esošo tiesisko regulējumu un situāciju, secināts, ka nav lietderīgi izstrādāt atsevišķu normatīvo aktu pašnodarbināto drošības un veselības aizsardzībai – šobrīd ir noteikts, ka pašnodarbinātajiem ir pašiem jā rūpējas par savu drošību un veselību. Tomēr, ņemot vērā to, ka arī pašnodarbinātie ir pakļauti riskam, turklāt viņiem trūkst zināšanu par to, kā sevi aizsargāt, pašnodarbināto aizsardzībai nākotnē būtu jālemj par iespējam izdot informatīvos materiālus un īstenot citus pasākumus pašnodarbināto aizsardzībai.

Darba aizsardzības normatīvo aktu pilnveidošana notiek regulāri, ņemot vērā aktuālākās problēmas darba vidē, kā arī ES direktīvu prasības.

Secinājumi

1. Pamatnostādnēs noteiktais politikas rezultāts (letālo nelaiemes gadījumu darbā uz 100 000 nodarbinātajiem skaita samazinājums par 30%) ir sasniegts (40,3%). Šādi rezultāti ir sasniegti, efektīvi īstenojot pasākumus darba aizsardzības situācijas uzlabošanai. Vienlaikus šie rezultāti zināmā mērā var tikt skaidroti arī ar ekonomiskās aktivitātes samazināšanos bīstamākajās nozarēs 2008.-2010.gadā.

2. Pamatnostādnēs kā viena no problēmām tika minēta nepietiekamā kapacitāte politikas plānošanai un kontrolei darba aizsardzības jomā. Rezultatīvie rādītāji, kas saistīti ar politikas plānošanas un kontroles kapacitāti nav sasniegti, jo ekonomiskās lejupslīdes rezultātā tika samazināts valsts iestāžu budžets, tādejādi samazinot arī LM un VDI darbinieku skaitu. Tomēr esošās kapacitātes ietvaros plānotie pasākumi ir īstenoti sekmīgi.

3. Attiecībā uz rādītājiem, kas saistīti ar kvalitatīvu darba vides riska novērtējuma veikšanu un nodarbināto informēšanu, situācija ir uzlabojusies, tomēr ne tik strauji kā tika plānots. Šāda situācija var tikt skaidrota ar izmaiņām uzņēmējdarbībā pēc ekonomiskās krīzes, tirgū ienākot jauniem darba devējiem, kas nav pietiekami ziņoši par darba vides jautājumiem, kā arī pieaugot mazo un mikrouzņēmumu īpatsvaram.

4. Atbilstoši pētījumu rezultātiem sabiedrības, tai skaitā jauniešu informētības līmenis par darba aizsardzības jautājumiem nav būtiski uzlabojies. Tomēr, ņemot vērā to, ka liela daļa informatīvo aktivitāšu ir veikta 2012. un 2013.gadā, turklāt lielākā apjomā nekā plānots pamatnostādnēs, par šo pasākumu ietekmi varēs spriest vēlāk, veicot atkārtotu situācijas monitoringu.

5. Vairums Darba aizsardzības jomas attīstības plānā 2011.-2013.gadam noteikto pasākumu ir izpildīti veiksmīgi. Nozīmīga loma ir bijusi LDDK un LBAS īstenojamiem ESF projektiem „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos”, kuru ietvaros laika periodā no 2008.-2013.gadam tika īstenoti dažādi pasākumi, sniedzot darba devējiem un nodarbinātajiem bezmaksas konsultācijas un apmācību darba aizsardzības un darba tiesību jautājumos, izstrādājot dažādus informatīvus

materiālus, kā arī LDDK īstenotā projekta ietvaros veicot bezmaksas darba vides riska novērtēšanu, pasākumu plāna izstrādi un nodarbināto apmācību bīstamo nozaru uzņēmumos.

Priekšlikumi

1. Turpinot darba aizsardzības jomas attīstību, būtu izvērtējama nepieciešamība izstrādāt politikas plānošanas dokumentu nākamajam periodam, ņemot vērā Eiropas Komisijas 2014.gada 6.jūnija paziņojumā par ES stratēģisko satvaru par drošību un veselības aizsardzību darbā no 2014. līdz 2020.gadam minētos stratēģiskos mērķus un izaicinājumus:

- darba aizsardzības prasību ieviešana mazajos un vidējos uzņēmumos;
- ar darbu saistīto slimību profilakse, samazinot gan jauno, gan klasisko darba vides riska faktoru ietekmi;
- darbaspēka novecošanās.

2. Nākotnē būtu nepieciešams turpināt atbilstošu pasākumu īstenošanu gan nelaiemes gadījumu, gan arodslimību skaita samazināšanai, ņemot vērā pētījumos identificētās aktuālākās darba vides problēmas Latvijā, riskam vairāk pakļautās nodarbināto grupas, kā arī uzņēmumu grupas, kas biežāk neievēro darba aizsardzību regulējošos normatīvos aktus.

3. Ņemot vērā ierobežotos valsts budžeta līdzekļus, darba aizsardzības situācijas uzlabošanai iespēju robežās ieteicams izmantot ESF līdzekļus, īpaši attiecībā uz darba apstākļu uzlabošanu bīstamo nozaru uzņēmumos, situācijas monitoringu un sabiedrības (īpaši darba devēju, nodarbināto un izglītības iestāžu audzēkņu) informēšanu par darba aizsardzības jautājumiem.

Ziņojumā lietotie saīsinājumi

DLTSA – Darba lietu trīspusējās sadarbības apakšpadome

ES – Eiropas Savienība

ESF – Eiropas Sociālais fonds

ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds

IZM – Izglītības un zinātnes ministrija

LAĀB – Latvijas arodslimību ārstu biedrība

LAPK – Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss

LBAS – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība

LDDK – Latvijas Darba devēju konfederācija

LM – Labklājības ministrija

MK – Ministru kabinets

NTSP – Nacionālā trīspusējās sadarbības padome

RSU DDVVI – Rīgas Stradiņa universitātes aģentūra „Darba drošības un vides veselības institūts”

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VDI – Valsts darba inspekcija
VISC – Valsts izglītības un saturs centrs
VSAA – Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
VVD RDC – Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centrs

Labklājības ministrs

U.Augulis

17.06.2014. 14:23
8936
M.Vīksne
67021526, Mara.Viksne@lm.gov.lv

Darba aizsardzības jomas attīstības plānā 2011.-2013.gadam iekļauto pasākumu izpilde

Politikas mērķis	Droša un veselībai nekaitīga darba vide, kas veicinātu darba mūža pagarināšanos, valsts un uzņēmumu ekonomiskā stāvokļa uzlabošanos un visas sabiedrības labklājības līmeņa paaugstināšanos.				
Apakšmērķis	1. Darba aizsardzības politikas plānošanas pilnveidošana				
Rīcības virziens	1.1. Ticamu datu, informācijas un zinātniskā atbalsta nodrošināšana; 1.2. Politikas plānošanas kapacitātes palielināšana				
Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija/ iesaistītās institūcijas	Tiešie darbības rezultāti	Paredzētais finansējums un tā avoti	Informācija par izpildi
1. Ticamu datu, informācijas un zinātniskā atbalsta nodrošināšana.	2013.g. 4.ceturksnis	LM / LDDK,	Veikts pētījums par situāciju darba aizsardzības jomā Latvijā, situācijas analīze, iegūstot ticamus datus un informāciju par situāciju darba aizsardzības jomā.	Piešķirtā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” (1DP/1.3.1.3.2./08/IPIA/NVA/002) finansējuma ietvaros. Kopējais projekta finansējums 4055724,73 LVL, no tiem ESF finansējums 3447366,02 LVL (85%) un valsts budžeta finansējums 608358,71 LVL (15%).	Izpildīts 2013.gadā veikts pētījums „Darba apstākļi un riski Latvijā”.
2. Ticamu datu un	Katru gadu	LM / RSU	Organizēti 2 semināri	Piešķirto budžeta līdzekļu	Izpildīts

informācijas par situāciju Latvijā un ES iegūšana.		DDVVI, VDI	gadā, prezentējot Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras un citu institūciju un organizāciju veikto pētījumu rezultātus.	ietvaros (pamatbudžets)	Temati par aktuāliem ES veiktajiem pētījumiem iekļauti RSU DDVVI organizēto semināru programmās. VDI katru gadu nosūta ES statistikas birojam „Eurostat” nelaiemes gadījumu datu bāzi.
Apakšmērķis	2. Valsts kontroles un uzraudzības mehānisma kapacitātes un efektivitātes paaugstināšana				
Rīcības virziens	2.1. VDI kapacitātes paaugstināšana; 2.2. VDI darbības efektīvizēšana				
Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija/iesaistītā institūcija	Tiešie darbības rezultāti	Paredzētais finansējums un tā avoti	Informācija par izpildi
3. Darba aizsardzības jautājumu uzraudzība un kontrole, veicot tematiskās pārbaudes atsevišķās nozarēs vai attiecībā uz atsevišķiem darba aizsardzības aspektiem.	Katru gadu	VDI	Katru gadu veiktas 6 tematiskās pārbaudes, pastiprināti apmeklējot bīstamāko nozaru uzņēmumus un kontrolējot aktuālākos problēmjaudājumus un darba vides riskus (katru gadu apsekoti 900 uzņēmumi).	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (pamatbudžets)	Izpildīts 2011.gadā: VDI veikusi 6 tematiskās pārbaudes: - kokapstrādē; - būvniecībā; - zvejniecības, zivju pārstrādes un konservēšanas, kā arī konditorijas un miltu izstrādājumu ražošanas nozarē; - lauksaimniecībā; - poligrāfijas un tekstila ražošanas nozarē; - par apmācības kārtības ievērošanu. Tematiskajās pārbaudēs kopā

					<p>veikti 932 apsekojumi.</p> <p><u>2012.gadā:</u> VDI veikusi 6 tematiskās pārbaudes: 1) kokapstrādē, mežizstrādes nozarē; 2) psihosociālie riska faktori veselības un sociālās aprūpes nozarē; 3) būvniecības nozarē; 4) pārbaudes kompetento institūciju/speciālistu sniegto pakalpojumu kvalitātes kontrolei; 5) lauksaimniecības nozarē; 6) „Darba aizsardzības dienā” informatīvi izglītojošas pārbaudes. Tematiskajās pārbaudēs kopā veikti 949 apsekojumi.</p> <p><u>2013.gadā:</u> VDI veikusi 6 tematiskās pārbaudes: 1) kokapstrādes, mežizstrādes nozarē; 2) "Darba aizsardzības dienā" informatīvi-izglītojošās pārbaudes; 3) būvniecības nozarē; 4) metālapstrādes nozarē un</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>nozarē, kurā atbilstoši 2013.gada 1.pusgada statistikas datiem visbiežāk notiek nelaimes gadījumi darbā konkrētā reģionā;</p> <p>5) transporta nozarē, t.sk. ostas un loģistika;</p> <p>6) pārbaudes kompetento institūciju/speciālistu sniegto pakalpojumu kvalitātes kontrolei.</p> <p>Tematiskajās pārbaudēs kopā veikti 949 apsekojumi.</p>
<p>4. VDI darbības kvalitātes, efektivitātes un pakalpojumu pieejamības uzlabošana, pilnveidojot VDI informatīvo sistēmu un ieviešot e-pakalpojumus.</p>	<p>2012.g. 4.ceturksnis</p>	<p>VDI / LM</p>	<p>Pilnveidota VDI informatīvā sistēma un ieviesti šādi 16 e-pakalpojumi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Iesniegums VDI un VDI atbildes saņemšana; 2) VDI amatpersonas lēmuma apstrīdēšana; 3) VDI izdoto administratīvo aktu darba devējiem par konstatētajiem pārkāpumiem saņemšana; 4) Darba devēja paziņojums par novērstajiem 	<p>Piešķirtā ERAF projekta „VDI informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana” (3DP/ 3.2.2.1.1/ 09/ IPIA/ IUMEPLS/ 011) finansējuma ietvaros.</p> <p>Kopējais projekta finansējums 658 000 LVL (100% ERAF finansējums).</p>	<p>Daļēji izpildīts</p> <p>ERAF projekta „VDI informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana” ietvaros līdz 2013.gada beigām izstrādāti un ievietoti testa vidē 16 Valsts darba inspekcijas (VDI) e-pakalpojumi;</p> <p>No 2013.gada 1.janvāra ekspluatācijā ieviesta VDI Informācijas sistēmas Lietvedības apakšsistēma. 2013. gadā turpinājās darbs pie Objektu apsekošanas apakšsistēmas un 16 e-pakalpojumu izstrādes. Objektu apsekošanas apakšsistēma</p>

			<p>pārkāpumiem;</p> <p>5) Informācijas saņemšana no citām valsts institūcijām par iespējamiem pārkāpumiem VDI kompetences jomā;</p> <p>6) VDI atļauja bērnu nodarbināšanai;</p> <p>7) Izziņa par darba tiesību būtiskiem pārkāpumiem;</p> <p>8) Paziņojums par notikušu nelaiemes gadījumu darbā;</p> <p>9) Darba devēja sastādītā izmeklēšanas akta par notikušu nelaiemes gadījumu darbā iesniegšana;</p> <p>10) VDI sastādītā izmeklēšanas akta par notikušu nelaiemes gadījumu darbā saņemšana;</p> <p>11) Paziņojums par kriminālprocesa uzsākšanu, atteikumu uzsākt kriminālprocesu vai tā izbeigšanu;</p>		<p>nodota ekspluatācijā 2014.gada 1.janvārī, bet e-pakalpojumus plānots nodot ekspluatācijā 2014. gada 4. novembrī.</p>
--	--	--	--	--	---

			<p>12) Ārstniecības personas/iestādes paziņojuma par cietušo nelaiemes gadījumā darbā sniegšana;</p> <p>13) Izziņa par veselības traucējumu smaguma pakāpi nelaiemes gadījumā darbā;</p> <p>14) Darba vietas higiēniskais raksturojums;</p> <p>15) Ziņojums par arodslimības gadījumu;</p> <p>16) Atzinums par nodarbinātā veselības un drošības apdraudējuma faktu darbā.</p>		
5. Pilnveidotās VDI informatīvās sistēmas uzturēšana.	2013.g. 4.ceturksnis	VDI	Nodrošināta pilnveidotās VDI informatīvās sistēmas uzturēšana pirmajā darbības gadā.	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (pamatbudžets)	Izpildīts <u>2013.gadā</u> nodrošināta izstrādātās VDI lietvedības sistēmas uzturēšana.
Apakšmērķis	3. „Preventīvās kultūras” iedzīvināšana sabiedrībā un uzņēmumos, paaugstinot sabiedrības, bet jo īpaši darba devēju un darbinieku zināšanu un informētības līmeni par darba aizsardzības jautājumiem				
Rīcības virziens	3.1. Sabiedrības, jo īpaši darba devēju un darbinieku informēšana par darba aizsardzības				

jautājumiem					
Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija/ iesaistītā institūcija	Tiešie darbības rezultāti	Paredzētais finansējums un tā avoti	Informācija par izpildi
6. Darba aizsardzības speciālistu un citu interesentu informēšana par aktuāliem darba aizsardzības jautājumiem semināros.	katru gadu	LM / RSU DDVVI	Katru gadu īstenoti 4 semināri 150 cilvēku auditorijai par aktuāliem darba aizsardzības jautājumiem.	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (Darba negadījumu speciālā budžeta finansējums preventīvajiem pasākumiem)	<p>Izpildīts <u>2011.gadā:</u> RSU DDVVI organizējis 6 seminārus par dažādiem darba aizsardzības jautājumiem, tai skaitā par darba vides riskiem būvniecībā, kokapstrādē, autotransporta nozarē, kā arī tekstila un poligrāfijas nozarē. Atsevišķi semināri organizēti par psihoemocionālajiem un bioloģiskajiem riska faktoriem. Vidēji katrā seminārā auditorija pārsniedza 150 cilvēkus.</p> <p><u>2012.gadā:</u> RSU DDVVI organizējis 10 seminārus Rīgā un reģionos par aktuāliem darba aizsardzības jautājumiem.</p> <p><u>2013.gadā:</u> RSU DDVVI organizējis 29 seminārus Rīgā un reģionos par aktuāliem darba aizsardzības jautājumiem.</p>

7. Sabiedrības, īpaši darba devēju un nodarbināto informēšana par dažādiem darba aizsardzības jautājumiem ar informatīvo materiālu palīdzību.	katru gadu	LM / RSU DDVVI	Katru gadu izstrādāti, izdoti un izplatīti 10 informatīvo materiālu veidi.	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (Darba negadījumu speciālā budžeta finansējums preventīvajiem pasākumiem)	<p>Izpildīts <u>2011.gadā:</u> RSU DDVVI nodrošinājis 14 jaunu informatīvo materiālu izstrādi, aktualizēts 21 informatīvais materiāls, sagatavoti 23 plakāti par darba aizsardzības jautājumiem.</p> <p><u>2012.gadā:</u> RSU DDVVI nodrošinājis 14 bukletu un brošūru izstrādi, sagatavoti 19 plakāti un 6 video sižeti par darba aizsardzības jautājumiem.</p> <p><u>2013.gadā:</u> RSU DDVVI nodrošinājis 7 bukletu un brošūru izstrādi, aktualizēti 20 informatīvie materiāli, sagatavoti 26 plakāti un 6 video sižeti par darba aizsardzības jautājumiem.</p>
8. Sabiedrības informēšana par darba aizsardzības jautājumiem ar televīzijas raidījumu palīdzību.	2011.g. 3., 4. ceturksnis 2012.g. 1., 2. ceturksnis	LM / LBAS	Katru gadu izveidoti un pārraidīti 12 televīzijas raidījumi par darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem.	Piešķirtā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” (1DP/1.3.1.3.2./08/IPIA/NVA/001) finansējuma ietvaros.	<p>Izpildīts <u>2011. un 2012.gadā:</u> LBAS ESF projekta ietvaros izveidoti un pārraidīti katru gadu 12 televīzijas raidījumi par darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem.</p>

				Kopējais projekta finansējums 2732920,91 LVL, no tiem ESF finansējums 2322892,77 LVL (85%), valsts budžeta finansējums 409938,14 LVL (15%).	
9. Sabiedrības informēšana par darba aizsardzības jautājumiem ar video sižetu palīdzību.	2011.g. 1., 2. ceturksnis	LM / LBAS	Izveidoti 4 video sižeti par darba aizsardzības jautājumiem.	Piešķirtā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” (1DP/1.3.1.3.2./08/IPIA/NVA/001) finansējuma ietvaros Kopējais projekta finansējums 2732920,91 LVL, no tiem ESF finansējums 2322892,77 LVL (85%), valsts budžeta finansējums 409938,14 LVL (15%).	Izpildīts <u>2011.gadā:</u> LBAS ESF projekta ietvaros izveidoti 4 video sižeti par darba aizsardzības jautājumiem.
10. Sabiedrības informēšana par darba aizsardzības jautājumiem ar radio raidījumu palīdzību.	katru gadu	LM / LBAS	Katru gadu izveidoti un pārraidīti 12 radio raidījumi par darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem.	Piešķirtā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” (1DP/1.3.1.3.2./08/IPIA/NVA/001) finansējuma ietvaros. Kopējais projekta finansējums 2732920,91 LVL, no	Izpildīts LBAS ESF projekta ietvaros izveidoti un pārraidīti radio raidījumi par darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem: <u>2011.gadā:</u> – 15; <u>2012.gadā:</u> – 15; <u>2013.gadā:</u> – 13.

				tiem ESF finansējums 2322892,77 LVL (85%), valsts budžeta finansējums 409938,14 LVL (15%).	
11. Sabiedrības uzmanības pievēršana vispasaules darba aizsardzības dienai un informēšana par darba aizsardzības jautājumiem konferencē.	katru gadu 2.ceturksnī	LM / LBAS	Katru gadu organizēta viena vispasaules aizsardzības dienai veltīta konference par darba aizsardzības jautājumiem.	Piešķirtā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” (1DP/1.3.1.3.2./08/IPIA/NVA/001) finansējuma ietvaros. Kopējais projekta finansējums 2732920,91 LVL, no tiem ESF finansējums 2322892,77 LVL (85%), valsts budžeta finansējums 409938,14 LVL (15%).	Izpildīts LBAS ESF projekta ietvaros katru gadu organizēta vispasaules aizsardzības dienai (28.aprīlī) veltīta konference par darba aizsardzības jautājumiem.
12. Sabiedrības, īpaši darba devēju un nodarbināto informēšana par VDI veikto tematisko pārbaužu rezultātiem un aktualitātēm Latvijas reģionos.	katru gadu	VDI / LM	Katru gadu organizēti 10 semināri par aktuāliem darba aizsardzības jautājumiem, tajā skaitā 6 par VDI īstenoto tematisko pārbaužu rezultātiem un 4 par aktualitātēm reģionos.	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (pamatbudžets)	Izpildīts <u>2011.gadā:</u> VDI organizējusi 5 seminārus par tematisko pārbaužu rezultātiem, 14 seminārus organizējušas Reģionālās Valsts darba inspekcijas par aktualitātēm reģionos, 4 semināri topošajiem darba aizsardzības speciālistiem par aktualitātēm darba aizsardzības jomā un 2 semināri studentiem

					<p>par aktualitātēm darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību jomā.</p> <p><u>2012.gadā:</u> VDI par darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem ir noorganizējusi 16 seminārus (izglītotas 536 personas), bet VDI amatpersonas kā lektori piedalījušies 125 semināros, kurus organizēja citas valsts un pašvaldību iestādes, nevalstiskās organizācijas vai darba devēji un kuru programmā bija iekļauti darba aizsardzības un/vai darba tiesību jautājumi, 2 semināri saistībā ar tematiskajām pārbaudēm.</p> <p><u>2013.gadā:</u> VDI par darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem ir organizējusi 12 seminārus (izglītotas 402 personas), bet reģionālo VDI amatpersonas kā lektori piedalījušies 158 semināros, kurus organizēja citas valsts un pašvaldību iestādes, nevalstiskās organizācijas vai darba devēji</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>un kuru programmā bija iekļauti darba aizsardzības un/vai darba tiesību jautājumi. VDI organizēja arī seminārus, lai darba devējus iepazīstinātu ar darba vides risku novērtēšanas interneta rīku <i>OiRA</i> un mācītu, kā to lietot. Papildus VDI amatpersonas piedalījās vismaz 25 semināros ar vismaz 1 546 dalībniekiem, ko organizējuši VDI sadarbības partneri (LBAS, RSU DDVVI, VISC). Semināri par VDI notikušajām tematiskajām pārbaudēm 2013.gadā - kopā ar RSU DDVVI organizēti semināri par kokapstrādes, metaālapstrādes un transporta tematisko pārbaudžu rezultātiem. Ar Kompetentajām institūcijām un kompetentajiem speciālistiem organizēta tikšanās-seminārs par VDI konstatēto darba aizsardzības pakalpojumu sniedzēju darba kvalitāti.</p>
13. Darba devēju un nodarbināto informēšana par radiācijas drošības jautājumiem.	katru gadu	VVD RDC	Katru gadu organizēti vismaz divi semināri par radiācijas drošības jautājumiem, tajā skaitā	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (pamatbudžets)	Izpildīts <u>2011.gadā:</u> VVD RDC organizējis 2 seminārus:

			<p>viens par VVD RDC organizēto inspekcijas pārbaužu rezultātiem un viens par aktuāliem radiācijas drošības jautājumiem.</p>	<p>1) kopā ar Latvijas zobārstu asociāciju organizēts seminārs par inspekcijas pārbaužu rezultātiem 2010.gadā un inspekciju veikšanas metodoloģiju (~250 dalībnieku);</p> <p>2) kopā ar Latvijas zobārstu asociāciju un Latvijas radiologu asociāciju organizēts seminārs par aktualitātēm normatīvajos aktos radiācijas drošības jomā (~120 dalībnieku).</p> <p><u>2012. un 2013.gadā:</u> VVD RDC organizējis katru gadu vienu semināru Latvijas zobārstu asociācijai par radiācijas drošības jautājumiem, kura laikā sniegta informācija gan par veikto inspekciju pārbaužu rezultātiem, gan par aktuāliem radiācijas drošības jautājumiem (katrā seminārā ~ 150 dalībnieku). Sadarbībā ar RSU DDVVI sagatavots informatīvs materiāls par jonizējošo starojumu un radiācijas drošību (2012.gadā).</p>
--	--	--	--	--

Rīcības virziens	3.2. Darba aizsardzības jautājumu integrēšana visu izglītības līmeņu mācību programmās				
Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija/iesaistītās institūcijas	Tiešie darbības rezultāti	Paredzētais finansējums un tā avoti	Informācija par izpildi
14. Darba aizsardzības jautājumu integrēšana profesionālo izglītības iestāžu izglītības programmās, izstrādājot izglītības programmu moduljus.	2011.g. 3., 4. ceturksnis 2012.g. 3., 4. ceturksnis	LM / LBAS, VISC	Katru gadu izstrādāti 5 izglītības programmu moduļi (mācību programmas, mācību materiāli pedagogiem) par darba aizsardzību profesionālajām izglītības iestādēm.	Piešķirtā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” (1DP/1.3.1.3.2./08/IPIA/NVA/001) finansējuma ietvaros. Kopējais projekta finansējums 2732920,91 LVL, no tiem ESF finansējums 2322892,77 LVL (85%), valsts budžeta finansējums 409938,14 LVL (15%).	<p>Izpildīts LBAS ESF projekta ietvaros katru gadu izstrādāti 5 izglītības programmu moduļi (mācību programmas, mācību materiāli pedagogiem) par darba aizsardzību profesionālajām izglītības iestādēm atsevišķās nozarēs:</p> <p><u>2011.gadā:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - lauksaimniecība; - arhitektūra un būvniecība; - poligrāfijas ražošanas tehnoloģijas; - tekstilražošanas tehnoloģijas; - enerģētika. <p><u>2012.gadā:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - elektronika, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas; - mehānika un metālapstrāde; - materiālu dizaina tehnoloģijas; - jūrniecība; - komerczinības, vairumtirdzniecība un

					mazumtirdzniecība.
15. Profesionālo izglītības iestāžu pedagogu zināšanu līmeņa par darba aizsardzības jautājumiem paaugstināšana.	katru gadu 1., 2. ceturksnis	LM / LBAS	2011.gadā par jaunajiem darba aizsardzības moduļiem apmācīti 62 profesionālo izglītības iestāžu pedagogi. 2012. un 2013.gadā apmācīti 42 pedagogi katru gadu.	Piešķirtā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” (1DP/1.3.1.3.2./08/IPIA/NVA/001) finansējuma ietvaros. Kopējais projekta finansējums 2732920,91 LVL, no tiem ESF finansējums 2322892,77 LVL (85%), valsts budžeta finansējums 409938,14 LVL (15%).	Izpildīts LBAS ESF projekta ietvaros par jaunajiem darba aizsardzības moduļiem apmācīti: <u>2011.gadā</u> 69 profesionālo izglītības iestāžu pedagogi; <u>2012.gadā</u> 44 profesionālo izglītības iestāžu pedagogi; <u>2013.gadā</u> 34 profesionālo izglītības iestāžu pedagogi.
16. Profesionālo izglītības iestāžu audzēkņu zināšanu līmeņa par darba aizsardzības jautājumiem paaugstināšana.	2011.g. 3.ceturksnis 2012.g. 2. ceturksnis 2013.g. 4. ceturksnis	LM / LBAS	Katru gadu organizēts konkurss profesionālo skolu audzēkņiem par darba tiesību un darba aizsardzības jautājumiem, iesaistot apmēram 50 skolas un 2000 audzēkņus.	Piešķirtā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” (1DP/1.3.1.3.2./08/IPIA/NVA/001) finansējuma ietvaros. Kopējais projekta finansējums 2732920,91 LVL, no tiem ESF finansējums 2322892,77 LVL (85%), valsts budžeta finansējums 409938,14 LVL (15%).	Izpildīts LBAS ESF projekta ietvaros katru gadu organizēts konkurss „PROFS” profesionālo skolu audzēkņiem par darba tiesību un darba aizsardzības jautājumiem. <u>2011.gadā</u> piedalījās 1003 jaunieši no 31 profesionālās izglītības iestādes. <u>2012.gadā</u> piedalījās 1198 jaunieši no 37 profesionālajām iestādēm; <u>2013.gadā</u> piedalījās 1290 jaunieši no 35 profesionālajām

					iestādēm.
17. Jaunāko klašu skolēnu zināšanu līmeņa par darba aizsardzības jautājumiem paaugstināšana.	2011.g. 1., 2. ceturksnis	LM / LBAS	Organizēta kampaņa pamatskolas jaunāko klašu skolēniem par darba aizsardzības jautājumiem iesaistot apmēram 60 skolas un 5000 audzēkņus.	Piešķirtā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” (1DP/1.3.1.3.2./08/IPIA/NVA/001) finansējuma ietvaros. Kopējais projekta finansējums 2732920,91 LVL, no tiem ESF finansējums 2322892,77 LVL (85%), valsts budžeta finansējums 409938,14 LVL (15%).	Izpildīts LBAS ESF projekta ietvaros 2011.gadā organizēta kampaņa pamatskolas jaunāko klašu skolēniem „Todo” par darba aizsardzības jautājumiem, iesaistot 132 skolas un 5605 audzēkņus.
18. Vispārizglītojošo skolu skolotāju metodisko apvienību vadītāju zināšanu līmeņa par darba aizsardzības jautājumiem paaugstināšana.	katru gadu	VISC	Katru gadu organizēts viens seminārs katrā mācību priekšmetā teorētisko zināšanu paaugstināšanai skolotāju metodisko apvienību vadītājiem.	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (pamatbudžets)	Izpildīts Katru gadu notikusi vispārizglītojošo skolu skolotāju metodisko apvienību vadītāju zināšanu līmeņa par darba aizsardzības jautājumiem paaugstināšana. Semināri notikuši šādos mācību priekšmetos: - mājturība un tehnoloģijas; - mājražniecība; - vizuālā māksla; - informātika; - ķīmija; - sports.

19. Profesionālo izglītības iestāžu profesionālo mācību priekšmetu pedagogu un prakses vadītāju teorētisko zināšanu un praktisko kompetenču par darba aizsardzības jautājumiem paaugstināšana.	2011.g. 4.ceturksnis 2012.g.1.,2. ceturksnis	VISC / LBAS	Darba tiesisko attiecību, darba vides, drošības un darba aizsardzības profesionālo kompetenču paaugstināšanas moduļa izstrāde, īstenošana tālākizglītībasursos un e-vidē, apmācot apmēram 1500 pedagogu un prakses vadītāju.	Piešķirtā ESF projekta „Profesionālo mācību priekšmetu pedagogu un prakses vadītāju teorētisko zināšanu un praktisko kompetenču paaugstināšana” (2010/0043/1DP/1.2.1.1. 2/09/IPIA/VIAA/001) finansējuma ietvaros. Kopējais projekta finansējums 2679030 LVL, no tiem ESF finansējums 2277175 LVL (85%) un valsts budžeta finansējums 401855 LVL (15%).	Izpildīts <u>2011.gadā</u> izstrādāta Teorētisko zināšanu paaugstināšanas moduļa programma „Darba tiesisko attiecību, darba vides drošības un darba aizsardzības modulis”, veikta moduļa programmas ekspertīze, kā arī organizēts izstrādāto materiālu aprobācijas seminārs. <u>2012.gadā</u> uzsākta moduļa programmas īstenošana, līdz 2013.gada 31.decembrim moduli apguvuši 1366 profesionālās izglītības iestāžu pedagogi un prakses vadītāji.
Rīcības virziens	3.3. „Preventīvās kultūras” veicināšana un praktiskas darba aizsardzības apmācības un instruktāžas veikšana uzņēmumos				
Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija/ iesaistītā institūcija	Tiešie darbības rezultāti	Paredzētais finansējums un tā avoti	Informācija par izpildi
20. Darba devēju zināšanu līmeņa paaugstināšana par darba aizsardzības jautājumiem.	katru gadu	LM / LDDK	Katru gadu īstēnotas 38 apmācības darba devējiem Rīgā un Latvijas reģionos par darba aizsardzības jautājumiem.	Piešķirtā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” (1DP/1.3.1.3.2./08/IPIA/NVA/002) finansējuma ietvaros. Kopējais projekta finansējums	Izpildīts LDDK ESF projekta ietvaros īstēnotas apmācības darba devējiem Rīgā un Latvijas reģionos par darba aizsardzības jautājumiem: <u>2011.gadā</u> : 37 apmācības <u>2012.gadā</u> : 39 apmācības <u>2013.gadā</u> : 38 apmācības

				4055724,73 LVL, no tiem ESF finansējums 3447366,02 LVL (85%) un valsts budžeta finansējums 608358,71 LVL (15%).	
21. Darba devēju un nodarbināto praktisko zināšanu līmeņa paaugstināšana par darba aizsardzības jautājumiem uzņēmumos.	katru gadu	VDI	Katru gadu īstenoti 10 semināri reģionu uzņēmumos par darba aizsardzības jautājumiem.	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (pamatbudžets)	<p>Izpildīts <u>2011.gadā:</u> VDI 2011.gadā par darba aizsardzības jautājumiem ir noorganizējusi 14 seminārus, bet VDI amatpersonas kā lektori piedalījušies 28 semināros, kurus organizēja citas valsts un pašvaldību iestādes vai darba devēji un kuru programmā bija iekļauti darba aizsardzības jautājumi.</p> <p><u>2012.gadā:</u> VDI par darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem ir noorganizējusi 16 seminārus (izglītotas 536 personas), bet VDI amatpersonas kā lektori piedalījušies 125 semināros, kurus organizēja citas valsts un pašvaldību iestādes, nevalstiskās organizācijas vai darba devēji un kuru programmā bija iekļauti darba aizsardzības un/vai darba</p>

					tiesību jautājumi. <u>2013.gadā:</u> VDI par darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem ir noorganizējušas 12 seminārus (izglītotas 402 personas), bet reģionālo VDI amatpersonas kā lektori piedalījušies 158 semināros, kurus organizēja citas valsts un pašvaldību iestādes, nevalstiskās organizācijas vai darba devēji un kuru programmā bija iekļauti darba aizsardzības un/vai darba tiesību jautājumi. Papildus VDI amatpersonas piedalījušās vismaz 25 semināros ar vismaz 1 546 dalībniekiem, ko organizējuši VDI sadarbības partneri (LBAS, RSU DDVVI, VISC).
Rīcības virziens	3.4. Darba aizsardzības speciālistu un pasniedzēju kompetences un kvalifikācijas paaugstināšana				
Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija/ iesaistītā institūcija	Tiešie darbības rezultāti	Paredzētais finansējums un tā avoti	Informācija par izpildi
22. Darba aizsardzības pakalpojumu sniedzēju kontrole.	2011.g. 4.ceturksnis	VDI	Veiktas 30 pārbaudes kompetento speciālistu un kompetento institūciju sniegto pakalpojumu	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (pamatbudžets)	Izpildīts <u>2011.gadā</u> VDI organizēja darba aizsardzības pakalpojumu sniedzēju

			kvalitātes kontrolei.	<p>pārbaudi. Tika apsekoti 34 uzņēmumi (27 uzņēmumos noslēgti līgumi ar kompetentām institūcijām un 7 - ar kompetentiem speciālistiem). Pārkāpumu novēršanai tika izsniegti 16 rīkojumi un par būtiskiem pārkāpumiem piemēroti 2 administratīvie sodi.</p> <p>Ņemot vērā aktualitāti, šādas tematiskās pārbaudes tika īstenotas arī 2012. un 2013.gadā.</p> <p><u>2012.gadā</u> pārbaudes laikā tika apsekoti 127 uzņēmumi, kas izmanto kompetentās institūcijas vai kompetentā speciālista sniegtos pakalpojumus darba aizsardzībā. VDI pārbaudīja 23 kompetento institūciju sniegto pakalpojumu kvalitāti. Pārbažu rezultātā tika izteikti 6 mutvārdu aizrādījumi un piemēroti 4 administratīvie sodi.</p> <p><u>2013.gadā</u> pārbaudes laikā veikts 91 apsekojums, darba devējiem izsniegti 38 rīkojumi</p>
--	--	--	-----------------------	---

					<p>un piemēroti 3 administratīvie sodi.</p> <p>Kompetentajām institūcijām/ speciālasiem izteikti 6 mutvārdu aizrādījumi un piemēroti 4 administratīvie naudas sodi. Administratīvi tika sodītas arī 4 fiziskas un 1 juridiska persona, kas sniedza pakalpojumus darba aizsardzībā, bet nebija ieguvušas kompetentas institūcijas/speciālista statusu.</p>
23. Arodslimību ārstu zināšanu līmeņa paaugstināšana par darba aizsardzības un arodveselības jautājumiem.	katru gadu	LM / LAĀB	Katru gadu organizētas 3 Latvijas arodslimību ārstu biedrības konferences, katrā konferencē informējot 200 dalībniekus par aktuāliem darba aizsardzības un arodveselības jautājumiem.	LAĀB budžeta līdzekļu ietvaros	<p>Izpildīts</p> <p><u>2011.gadā:</u> LAĀB noorganizējusi 3 arodslimību ārstu konferences (vidēji 250 dalībnieki katrā), kā arī 3 kvalifikācijas paaugstināšanas seminārus (2 dienas katrs, vidēji 20 dalībnieki katrā).</p> <p><u>2012.gadā:</u> LAĀB noorganizējusi 4 arodslimību ārstu konferences (vidēji 200 dalībnieki katrā), kā arī 2 kvalifikācijas paaugstināšanas seminārus (1-2 dienas katrs, vidēji 20 dalībnieki katrā).</p>

					<p><u>2013.gadā:</u> LAĀB noorganizējusi 3 arodslimību ārstu konferences (vidēji 200 dalībnieki katrā), kā arī 4 kvalifikācijas paaugstināšanas seminārus (1-2 dienas katrs, vidēji 20 dalībnieki katrā).</p>
24. Testēšanas laboratoriju darbinieku zināšanu līmeņa paaugstināšana.	katru gadu	LM / RSU DDVVI	Katru gadu organizēts viens seminārs un starplaboratorijas testēšanas kontrole testēšanas laboratoriju darbiniekiem.	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (pamatbudžets)	<p>Izpildīts</p> <p><u>2011.gadā:</u> RSU DDVVI organizēja starplaboratoriju kontroli gan Latvijas laboratorijām, gan arī sadarbībā ar kolēģiem Lietuvā, īstenots viens pieredzes apmaiņas brauciens uz Aroda medicīnas laboratoriju Viļņā. Sagatavots informatīvs materiāls par mērījumu veikšanu darba vidē.</p> <p><u>2012.gadā:</u> RSU DDVVI organizēja starplaboratoriju kontroli Latvijas laboratorijām.</p> <p><u>2013.gadā:</u> RSU DDVVI organizēja starplaboratoriju kontroli Latvijas laboratorijām.</p>

					Organizēta pieredzes apmaiņas vizīte uz Lietuvu.
25. Darba aizsardzības palīgspeciālistu (ergonomistu, toksikologu, darba vides higiēnistu, u.c.) sagatavošana.	2013.g. 3.ceturksnis	RSU	Rīgas Stradiņa universitātē izveidota jauna maģistra līmeņa mācību programma ar apakšspecializāciju ergonomistiem, toksikologiem un darba vides higiēnistiem.	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (pamatbudžets)	Daļēji izpildīts 2012.-2013.gada laikā RSU DDVVI sadarbībā ar Sabiedrības veselības fakultāti uzsākuši darbu pie maģistra programmas veidošanas, paredzot specializāciju 2.maģistratūras gada laikā. Informācija iesniegta Sabiedrības veselības fakultātē un uzsākts darbs pie programmu izstrādes.
Apakšmērķis	4. Ekonomisko stimulu un valsts atbalsta nodrošināšana darba devējiem, palīdzot un motivējot darba vides un darba apstākļu uzlabošanu uzņēmumos.				
Rīcības virziens	4.1. Administratīvo prasību samazināšana un normatīvo aktu pilnveidošana				
Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija/iesaistītās institūcijas	Tiešie darbības rezultāti	Paredzētais finansējums un tā avoti	Informācija par izpildi
26. Darba aizsardzības pakalpojumu sistēmas pilnveidošana.	2011.g. 4.ceturksnis	LM	Ministru kabinetā pieņemti grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 8.septembra noteikumos Nr.723 "Noteikumi par prasībām kompetentām institūcijām un kompetentiem	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (pamatbudžets)	Izpildīts 2012.gada 21.augustā pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr.576 „Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 8.septembra noteikumos Nr.723 “Noteikumi par prasībām kompetentām

			speciālistiem darba aizsardzības jautājumos un kompetences novērtēšanas kārtību”.		institūcijām un kompetentiem speciālistiem darba aizsardzības jautājumos un kompetences novērtēšanas kārtību”.
Rīcības virziens	4.2. Ekonomisko stimulu ieviešana				
Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija/ iesaistītās institūcijas	Tiešie darbības rezultāti	Paredzētais finansējums un tā avoti	Informācija par izpildi
27. Priekšlikumi motivējošai sociālās apdrošināšanas sistēmai pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām.	2013.g. 4.ceturksnis	LM / LDDK, LBAS, VARAM	Iesniegts Ministru kabinetā informatīvais ziņojums par iespējām ieviest diferencētas likmes sociālajai apdrošināšanai pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām.	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (pamatbudžets)	Nav izpildīts Informatīvais ziņojums nav izstrādāts, kā šķērslī šādas sistēmas ieviešanai apdrošināšanas jomas speciālisti uzskata nepietiekami plašo tautsaimniecības struktūru, kā arī administrēšanas problēmas.
28. Bezmaksas darba vides risku novērtēšana un darba aizsardzības pasākumu plāna izstrāde bīstamo nozaru uzņēmumiem.	2011.g. 1.ceturksnis	LM / LDDK	Kompetentās institūcijas darba aizsardzības jautājumos veikušas darba vides risku novērtējumus 10 000 darba vietās bīstamo nozaru uzņēmumos.	Piešķirtā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” (1DP/1.3.1.3.2./08/IPIA/NVA/002) finansējuma ietvaros. Kopējais projekta finansējums 4055724,73 LVL, no tiem ESF finansējums 3447366,02 LVL (85%)	Izpildīts <u>2011.gadā</u> LDDK ESF projekta ietvaros kompetentās institūcijas darba aizsardzības jautājumos veikušas darba vides risku novērtējumus 5703 darba vietās bīstamo nozaru uzņēmumos. <u>2012.gadā</u> LDDK ESF projekta ietvaros kompetentās institūcijas darba

				un valsts budžeta finansējums 608358,71 LVL (15%).	aizsardzības jautājumos veikušas darba vides risku novērtējumus 432 darba vietās bīstamo nozaru uzņēmumos. Kopā projekta ietvaros veikts riska novērtējums 100 000 darba vietās.
Rīcības virziens	4.3. Atbalsts darba devējiem normatīvo aktu labākai ieviešanai				
Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija/iesaistītās institūcijas	Tiešie darbības rezultāti	Paredzētais finansējums un tā avoti	Informācija par izpildi
29. Bezmaksas pieejamības nodrošināšana elektroniskās darba vides risku novērtēšanas programmai.	katru gadu	LM / LDDK	Elektroniskās darba vides risku novērtēšanas programmas, kas ļauj ērti un viegli visos uzņēmumos veikt darba vides risku novērtēšanu, uzturēšana mājas lapā, informācijas aktualizēšana un reklāmas kampaņas veikšana.	Piešķirtā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” (1DP/1.3.1.3.2./08/IPIA/NVA/002) finansējuma ietvaros. Kopējais projekta finansējums 4055724,73 LVL, no tiem ESF finansējums 3447366,02 LVL (85%) un valsts budžeta finansējums 608358,71 LVL (15%).	Izpildīts 2011.gadā LDDK ESF projekta ietvaros izstrādāta elektroniskās darba vides risku novērtēšanas sistēma (www.darbariski.lv), turpmāk nodrošināta sistēmas uzturēšana, reklāmas kampaņa un tehniski uzlabojumi.
30. Jauno komersantu informēšana par darba aizsardzības jautājumiem.	katru gadu	LM / LDDK	Katru gadu aktualizēts, nodrukāts un izplatīts jaunajiem komersantiem 12 000 eksemplāros	Piešķirtā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana	Izpildīts LDDK ESF projekta ietvaros katru gadu aktualizēts, nodrukāts un izplatīts

			materiāls „Jaunā komersanta pakete”.	nozārēs un uzņēmumos” (1DP/1.3.1.3.2./08/IPIA/NVA/002) finansējuma ietvaros. Kopējais projekta finansējums 4055724,73 LVL, no tiem ESF finansējums 3447366,02 LVL (85%) un valsts budžeta finansējums 608358,71 LVL (15%).	jaunajiem komersantiem 12 000 eksemplāros materiāls „Jaunā komersanta pakete”.
31. Darba aizsardzības prasību piemērošanu paskaidrojošu dokumentu konkrētām nozarēm - prakses standartu aktualizēšana, izstrāde, apstiprināšana un publicēšana, t.sk.:	katru gadu	LM / RSU DDVVI, VDI, LDDK, LBAS	2011.gadā aktualizēti un apstiprināti DL TSA 5 prakses standarti (būvniecībai, biroju darbam, kokapstrādei, veselības un sociālās aprūpes nozarei un lauksaimniecībai). 2012.gadā izstrādāti un apstiprināti DL TSA 2 prakses standarti (transportēšanas nozarei un pārtikas ražošanas nozarei). 2013.gadā izstrādāti un apstiprināti DL TSA 2 prakses standarti (mazumtirdzniecības nozarei un tekstilizstrādājumu ražošanas un apstrādes	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (Darba negadījumu speciālā budžeta finansējums preventīvajiem pasākumiem)	Daļēji izpildīts 2013.gada 17.janvārī DL TSA sēdē apstiprināti 5 prakses standarti (būvniecībai, biroju darbam, kokapstrādei, veselības un sociālās aprūpes nozarei un lauksaimniecībai). 2013.gada 22.oktobrī DL TSA sēdē apstiprināti 2 prakses standarti (autotransporta nozarei un pārtikas ražošanas nozarei). Prakses standartus mazumtirdzniecības nozarei un tekstilizstrādājumu ražošanas un apstrādes nozarei plānots apstiprināt 2014.gadā.
1) Aktualizēti darba aizsardzības prakses standarti būvniecībai, biroju darbam, kokapstrādei, veselības un sociālās aprūpes nozarei un lauksaimniecībai;	2011.g. 4.ceturksnis				
2) Izstrādāti darba aizsardzības prakses standarti transportēšanas	2012.g. 4.ceturksnis				
	2013.g.				

nozarei un pārtikas ražošanas nozarei; 3) Izstrādāti darba aizsardzības prakses standarti mazumtirdzniecības nozarei un tekstilizstrādājumu ražošanas un apstrādes nozarei.	4.ceturksnis		nozarei). Visi prakses standarti publicēti interneta mājas lapā www.osha.lv.		
Rīcības virziens	4.4. Sociālā dialoga veicināšana nozaru un uzņēmumu līmenī				
Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgās institūcijas/iesaistītās institūcijas	Tiešie darbības rezultāti	Paredzētais finansējums un tā avoti	Informācija par izpildi
32. Uzticības personu zināšanu līmeņa par darba aizsardzības jautājumiem paaugstināšana.	katru gadu	LM / LBAS	2011. un 2012.gadā katru gadu organizēti 6 apmācību kursi uzticības personām „Darba aizsardzība un drošība”, apmācot 90 cilvēkus. 2013.gadā organizēti 4 apmācību kursi, apmācot 60 cilvēkus.	Piešķirtā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” (1DP/1.3.1.3.2./08/IPIA/NVA/001) finansējuma ietvaros. Kopējais projekta finansējums 2679030 LVL, no tiem ESF finansējums 2277175 LVL (85%) un valsts budžeta finansējums 401855	Izpildīts <u>2011.gadā:</u> LBAS ESF projekta ietvaros organizēti 6 apmācību kursi uzticības personām „Darba aizsardzība un drošība”, apmācot 93 cilvēkus. <u>2012.gadā:</u> LBAS ESF projekta ietvaros organizēti 6 apmācību kursi uzticības personām „Darba aizsardzība un drošība”, apmācot 102 cilvēkus.

				LVL (15%).	<u>2013.gadā:</u> LBAS ESF projekta ietvaros organizēti 4 apmācību kursi uzticības personām „Darba aizsardzība un drošība”, apmācot 64 cilvēkus.
33. Darbinieku pārstāvju un uzticības personu informēšana par sociālā dialoga veicināšanu.	2012.g. 1., 2.ceturksnis	LM / LBAS	Aktualizēta rokasgrāmata darbinieku pārstāvjiem un uzticības personām efektīvāka sociālā dialoga veicināšanai uzņēmumos un izdota 10 000 eksemplāros.	Piešķirtā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” (1DP/1.3.1.3.2./08/IPIA /NVA/001) finansējuma ietvaros. Kopējais projekta finansējums 2679030 LVL, no tiem ESF finansējums 2277175 LVL (85%) un valsts budžeta finansējums 401855 LVL (15%).	Izpildīts 2012.gadā aktualizēta rokasgrāmata darbinieku pārstāvjiem un uzticības personām efektīvāka sociālā dialoga veicināšanai uzņēmumos un izdota 10 000 eksemplāros.
34. Darba devēju un nodarbināto informēšana par sociālo dialogu uzņēmumos, īpaši attiecībā uz darba aizsardzības jautājumu risināšanu.	katru gadu	VDI, LM / LDDK, LBAS	Katru gadu organizēti 10 semināri par sociālo dialogu uzņēmumos, jo īpaši attiecībā uz darba aizsardzības jautājumu risināšanu.	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (pamatbudžets)	Izpildīts <u>2011.gadā:</u> VDI organizējusi Nacionālās partnerības konferenci „Novērsīsim darba riskus kopā”, kurā diskutēts par sociālo dialogu uzņēmumos darba aizsardzības jomā.

					<p>LDDK ESF projekta ietvaros organizējusi vienu semināru darba devēju organizāciju vadītāju un speciālistu apmācībai darba aizsardzības jomā, apmācot 20 personas.</p> <p>LBAS ESF projekta ietvaros noorganizējusi 6 seminārus „Sociālais dialogs par darba tiesību jautājumiem” (apmācīti 109 dalībnieki) un 7 seminārus „Arodbiedrību nozaru vadītājiem un darbiniekiem par arodbiedrību uzdevumiem darba aizsardzības jomā” (apmācīti 120 dalībnieki).</p> <p><u>2012.gadā:</u> LBAS ESF projekta ietvaros organizētajos semināros „Sociālais dialogs par darba tiesību jautājumiem” apmācīti 113 dalībnieki, semināros „Arodbiedrību nozaru vadītājiem un darbiniekiem par arodbiedrību uzdevumiem darba aizsardzības jomā”, apmācīti 134 dalībnieki.</p> <p><u>2013.gadā:</u> LBAS ESF projekta ietvaros</p>
--	--	--	--	--	---

					organizētajos semināros „Sociālais dialogs par darba tiesību jautājumiem” apmācīti 87 dalībnieki. semināros „Arodbiedrību nozaru vadītājiem un darbiniekiem par arodbiedrību uzdevumiem darba aizsardzības jomā” apmācīti 54 dalībnieki.
35. Sabiedrības informēšana par darba koplīgumiem uzņēmumos un ģenerālvienošanas nozarēs.	katru gadu	LM / LBAS	Nodrošināta darba koplīgumu datu bāzes par darba koplīgumiem uzņēmumos un ģenerālvienošanas nozarēs darbība, regulāri atjaunojot informāciju.	Piešķirtā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” (1DP/1.3.1.3.2./08/IPIA/NVA/001) finansējuma ietvaros. Kopējais projekta finansējums 2679030 LVL, no tiem ESF finansējums 2277175 LVL (85%) un valsts budžeta finansējums 401855 LVL (15%).	Izpildīts LBAS ESF projekta ietvaros nodrošināta darba koplīgumu datu bāzes par darba koplīgumiem uzņēmumos un ģenerālvienošanas nozarēs darbība.
Rīcības virziens	4.5. Adekvātas un efektīvas sodu sistēmas ieviešana un sodu piemērošana				
Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Tiešie darbības rezultāti	Paredzētais finansējums un tā avoti	Informācija par izpildi
36. Adekvātu sodu par darba aizsardzības normatīvo aktu	2011.g. 3.ceturksnis	LM	Ministru kabinetā atbalstīti grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (pamatbudžets)	Izpildīts Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu

pārkāpumiem noteikšana, tajā skaitā par mazāk bīstamiem pārkāpumiem paredzot iespēju noteikt brīdinājumu.			kodeksā.		kodeksā pieņemti Saeimā 2011.gada 16.jūnijā.
Rīcības virziens	4.6. Nodarbināto veselības uzraudzības kvalitātes paaugstināšana				
Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija/ iesaistītā institūcija	Tiešie darbības rezultāti	Paredzētais finansējums un tā avoti	Informācija par izpildi
37. Arodslimību ārstu zināšanu līmeņa paaugstināšana par obligāto veselības pārbaūžu veikšanu, tādejādi paaugstinot obligāto veselības pārbaūžu kvalitāti.	katru gadu	LM / LAĀB	Katru gadu organizēta 1 Latvijas arodslimību ārstu biedrības konference, informējot 200 dalībniekus par konstatētajām problēmām obligāto veselības pārbaūžu veikšanā, kā arī par arodslimību diagnostikas aktualitātēm.	LAĀB budžeta līdzekļu ietvaros	Izpildīts <u>2011.gadā:</u> Viena no 2011.gadā organizētajām LAĀB konferencēm veltīta veselības pārbaūžu kvalitātei un diagnostikas uzlabošanai (250 dalībnieki) <u>2012.gadā:</u> Vienā no LAĀB konferencēm ir iekļauta tēma par obligāto veselības pārbaūžu kvalitāti un sūdzībām. Papildus tam organizēti 2 semināri par obligāto veselības pārbaūžu veikšanas kvalitāti (20 dalībnieki katrā). <u>2013.gadā:</u>

					Vienā no LAĀB konferencēm ir iekļauta tēma par obligāto veselības pārbaūzi kvalitāti un sūdzībām. Papildus tam organizēti 2 semināri par obligāto veselības pārbaūžu veikšanas kvalitāti (20 dalībnieki katrā).
38. Arodslimību ārstu un citu specialitāšu ārstu zināšanu līmeņa paaugstināšana par arodslimību diagnosticēšanu.	2012.g. 4.ceturksnis	LM / LAĀB	ES vadlīniju par arodslimību diagnosticēšanu tulkošana un publicēšana www.ardslimibas.lv un www.osha.lv mājas lapā.	LAĀB budžeta līdzekļu ietvaros	Izpildīts <u>2011.gadā:</u> Uzsākta ES vadlīniju par arodslimību diagnostiku tulkošana un adaptēšana latviešu valodā. <u>2012.gadā:</u> Vadlīnijas ir izstrādātas un pieejamas elektroniski interneta vietnēs www.osha.lv un www.ardslimibas.lv .
Rīcības virziens	4.7. Darba aizsardzības normatīvo aktu pilnveidošana				
Pasākumi	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija	Tiešie darbības rezultāti	Paredzētais finansējums un tā avoti	Informācija par izpildi
39. Jaunu prasību noteikšana nodarbināto aizsardzībai pret elektrības radīto risku.	2012.g. 4.ceturksnis	LM	Ministru kabinetā pieņemti jauni Ministru kabineta noteikumi par darba aizsardzības prasībām nodarbināto aizsardzībai pret elektrības radīto risku.	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (pamatbudžets)	Izpildīts 2013. gada 8.oktobrī Ministru kabinetā pieņemti noteikumi Nr.1041 „Noteikumi par obligāti piemērojamo energostandartu, kas nosaka elektroapgādes objektu ekspluatācijas

					organizatoriskās un tehniskās drošības prasības”. Noteikumos iekļautas arī darba aizsardzības prasības, tomēr šie noteikumi attiecas uz elektroapgādes objektiem. Attiecībā uz darba aprīkojumu, kas var radīt elektrotraumu risku, jāievēro vispārīgās darba aizsardzības prasības, tai skaitā darba aizsardzības prasības, strādājot ar darba aprīkojumu.
40. Jaunu prasību noteikšana nodarbināto aizsardzībai pret kritieniem no augstuma.	2011.g. 4.ceturksnis	LM	Ministru kabinetā pieņemti Ministru kabineta noteikumi par darba aizsardzības prasībām, strādājot augstumā.	Piešķirto budžeta līdzekļu ietvaros (pamatbudžets)	Izpildīts 2014.gadā. Notikušas sanāksmes ar Augstkāpēju asociācijas un sastatņu ražošanas un montēšanas uzņēmuma pārstāvjiem. 2014.gada 18.martā pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr.143 „Darba aizsardzības prasības, strādājot augstumā”.

Labklājības ministrs

U.Augulis

17.06.2014. 14:40
5020
M.Vīksne
67021526, Mara.Viksne@lm.gov.lv